

Abb. 2.41 Die Verteilung der einschlägigen Stadtführer nach 1945 und die Auswahl für die Analyse

Abb. 2.42 Titelblatt, in: Jochelson, Andrzej: Przewodnik po Wrocławiu, Kraków 1946

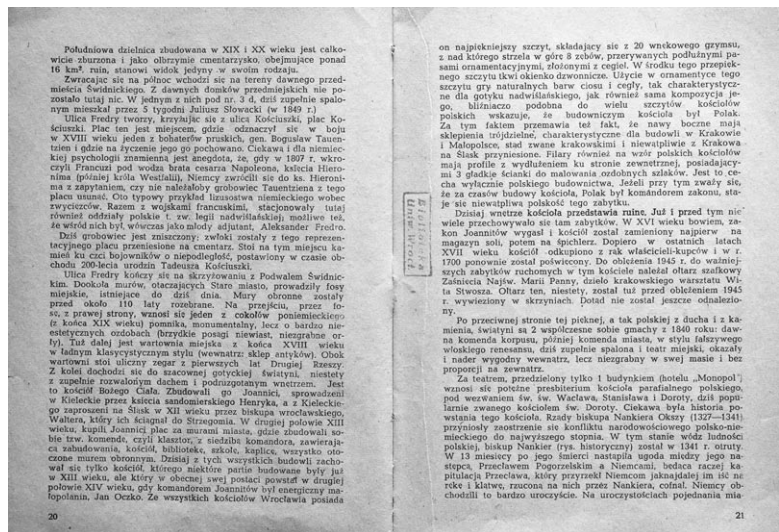

Abb. 2.43 Die Typografie (Jochelson, Andrzej: 1946)

Abb. 2.44 Der Pharus-Plan von Breslau 1938 diente als Grundlage für den ersten polnischen Stadtplan von 1946, hier im Ausschnitt gezeigt, in: Jochelson, Andrzej: Przewodnik po Wrocławiu, Kraków 1946

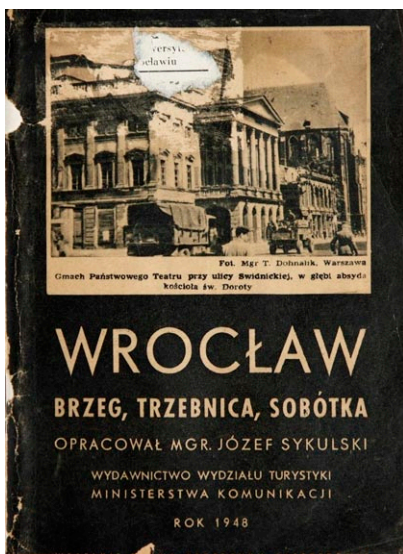

Abb. 2.45 Titelblatt, in: Sykulski, Józef: Wrocław, Brzeg, Trzebnica, Sobótka, Wrocław 1948

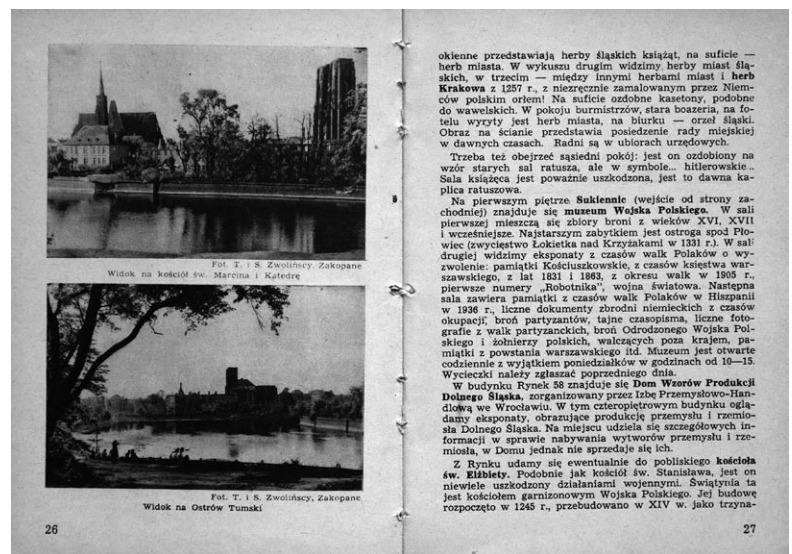

Abb. 2.46 Die Typografie (Sykulski, Józef: 1948)

Abb. 2.47 Der Stadtplan (Sykulski, Józef: 1948)

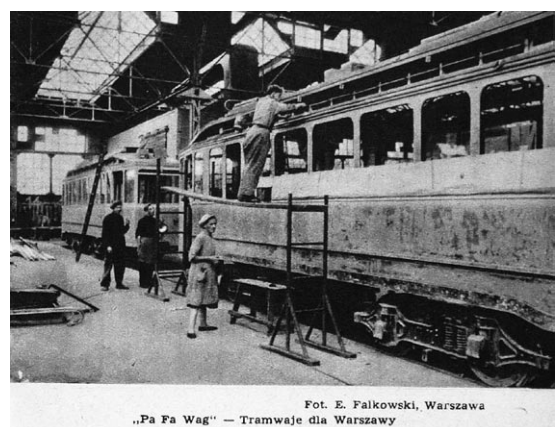

Abb. 2.48 „Der Stolz ganz Polens“, die Fabrik PAFAWAG (ehemals Linke-Hofmann AG) (Sykulski, Józef: 1948)

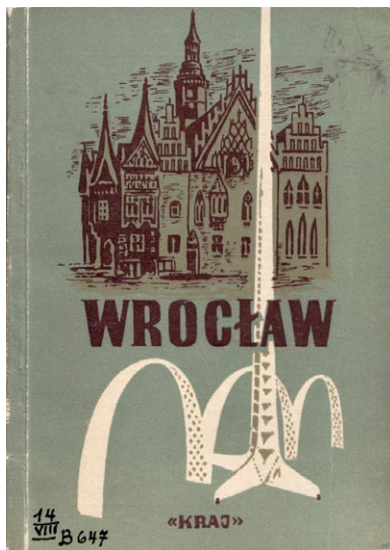

Abb. 2.49 Titelblatt, in: Łomnicki, J.; Morelowski, M.; Walczak, W.: Wrocław. Cztery przechadzki po mieście, Warszawa 1952

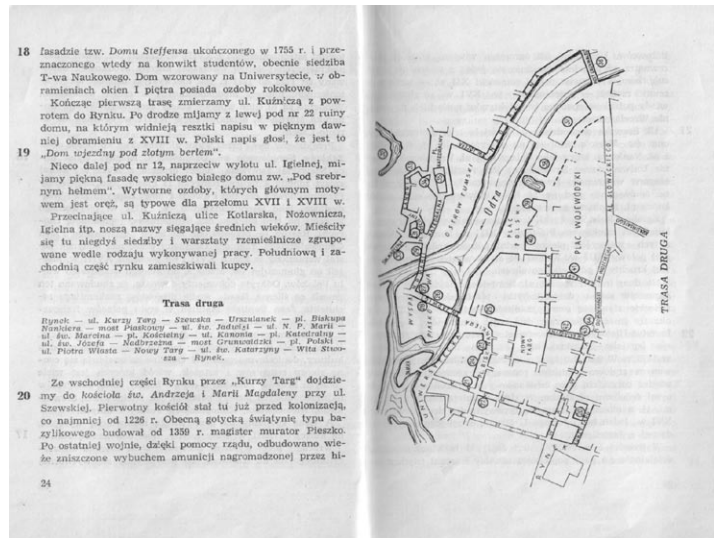

Abb. 2.50 Die Typografie (Łomnicki, J.; Morelowski, M.; Walczak, W.: 1952)

Abb. 2.51 Die vermeintlichen Spuren der proletarischen Axt vom polnisch angeführten Aufstand gegen das deutsche Patriziat von 1418, Aufnahme von 2009

Abb. 2.52 Titelblatt, in: Król, Gwidon: Przewodnik po zabytkach Wrocławia, Wrocław 1956

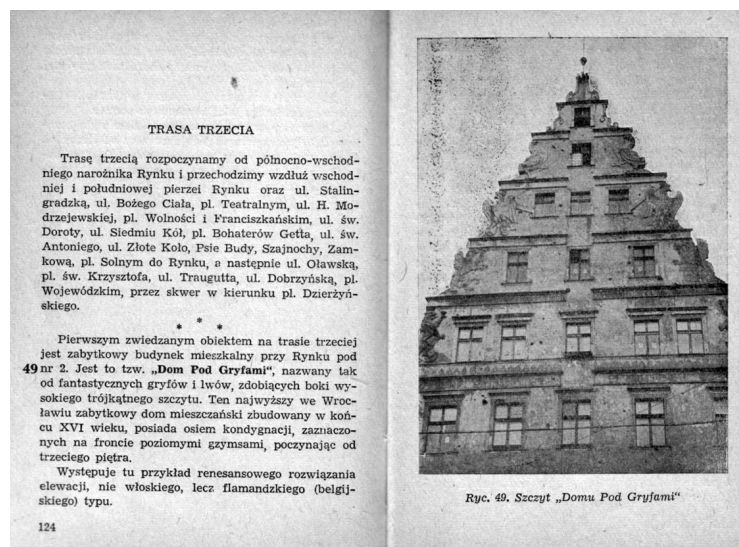

Abb. 2.53 Die Typografie (Król, Gwidon: 1956)

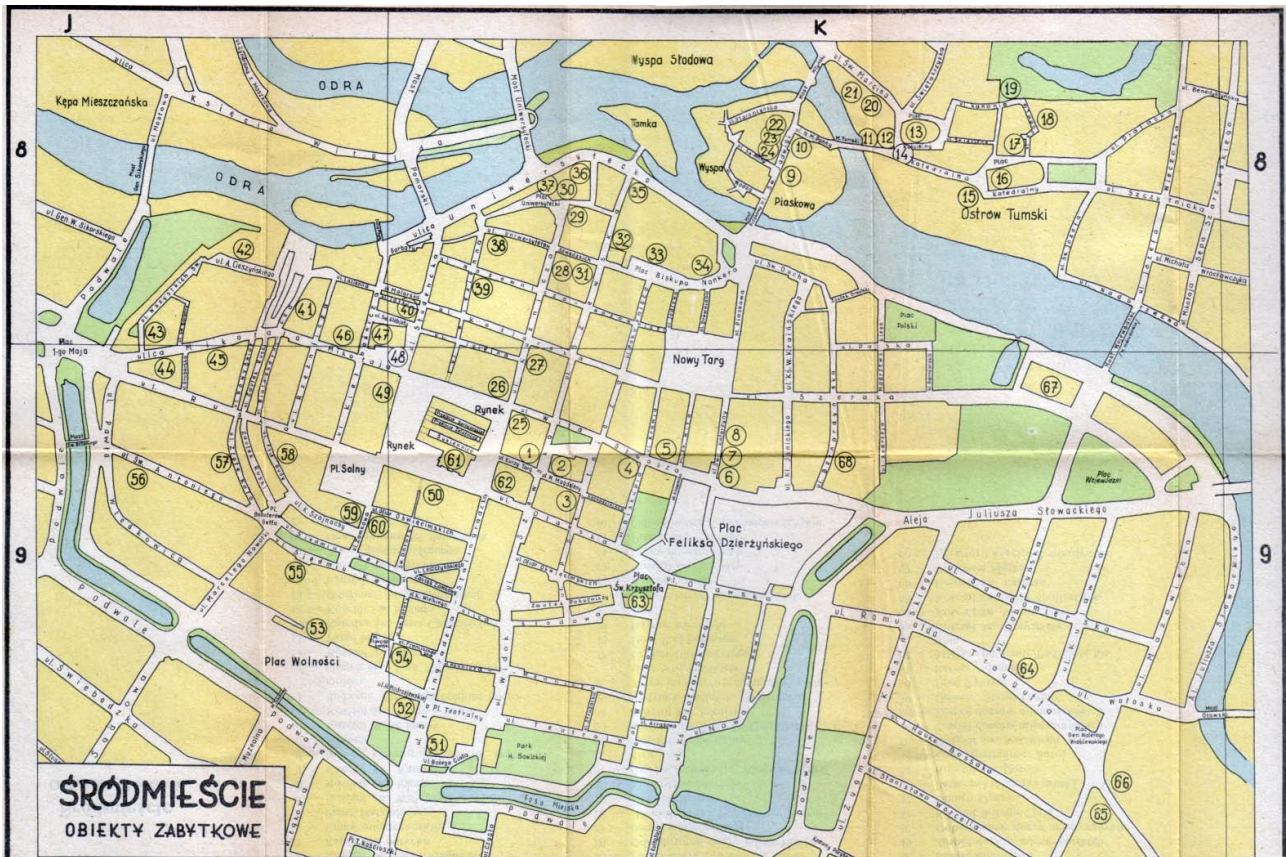

Abb. 2.54 Der Stadtplan (Król, Gwidon: 1956)

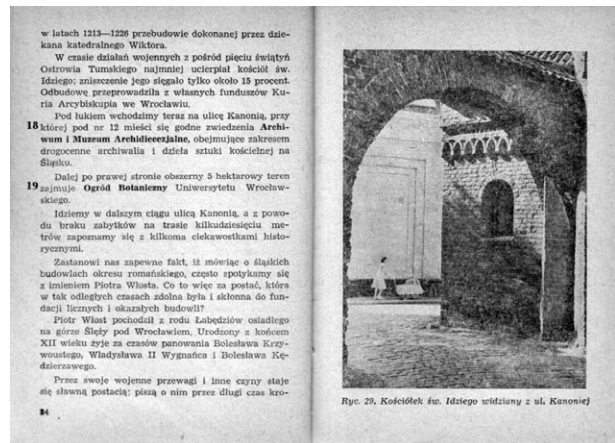
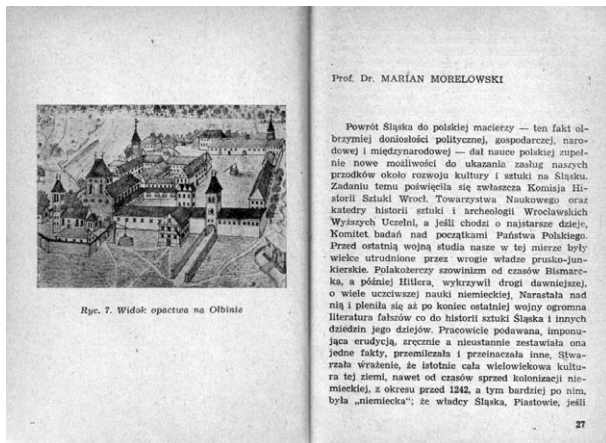

Abb. 2.55 Das Gespann in Form der historischen Einführung von Prof. Dr. Marian Morelowski und die inhaltliche Redundanz bei der Führung von Architekt Gwidon Król (Król, Gwidon: 1956)

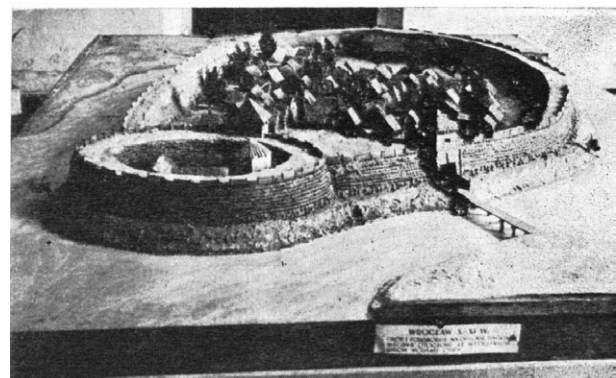

Abb. 2.56 Die Rekonstruktion der Dominsel um das Jahr 1000, ein Modell, dass „einer besonderen Aufmerksamkeit verdient“ (Król, Gwidon: 1956)

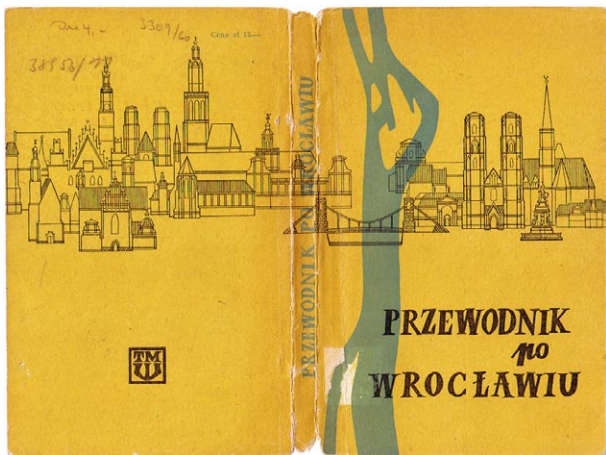

Abb. 2.57 Titelblatt, in: Towarzystwo Miłośników Wrocławia (Hg.): Przewodnik po Wrocławiu, Wrocław 1960

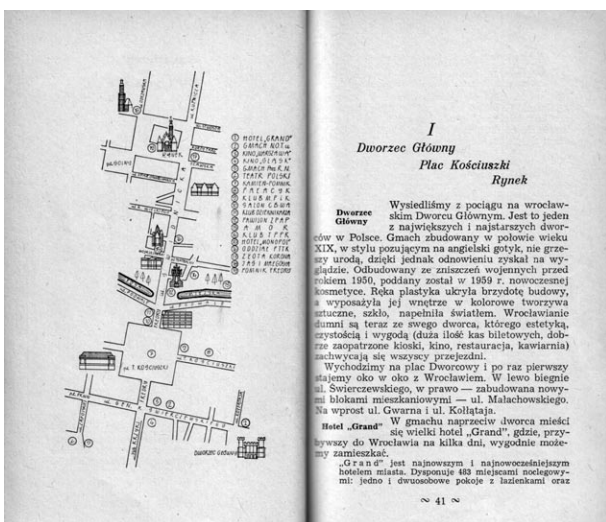

Abb. 2.58 Der Routenbeginn (Towarzystwo Miłośników Wrocławia (Hg.): 1960)

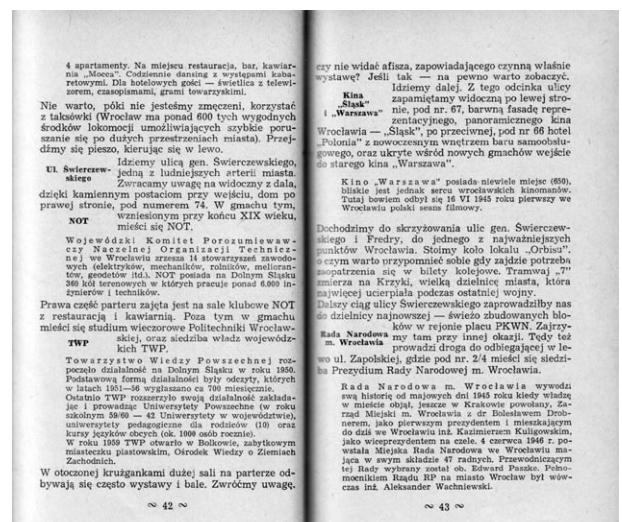

Abb. 2.59 Die Gliederung durch Absatzformate und Worthervorhebung (Towarzystwo Miłośników Wrocławia (Hg.): 1960)

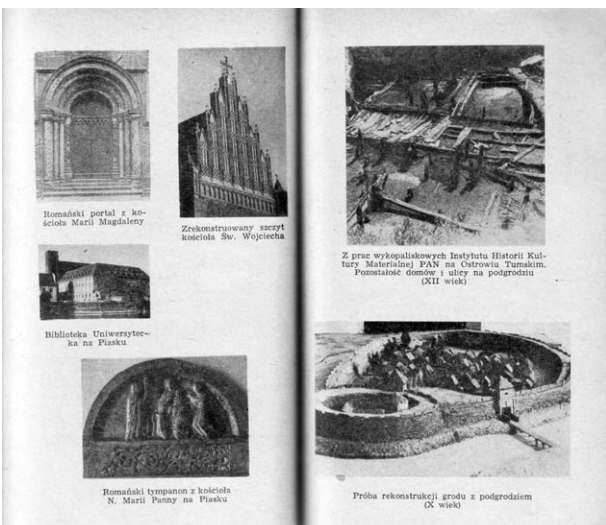

Abb. 2.60 Die gebündelten Bildseiten (Towarzystwo Miłośników Wrocławia (Hg.): 1960)

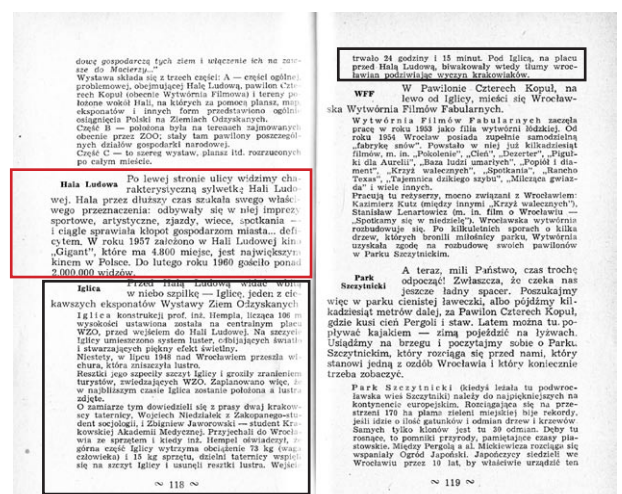

Abb. 2.61 Das Verhältnis von der Volkshalle (rot: Jahrhunderthalle) zu der Stahladel (schwarz: Iglica) (Towarzystwo Miłośników Wrocławia (Hg.): 1960)

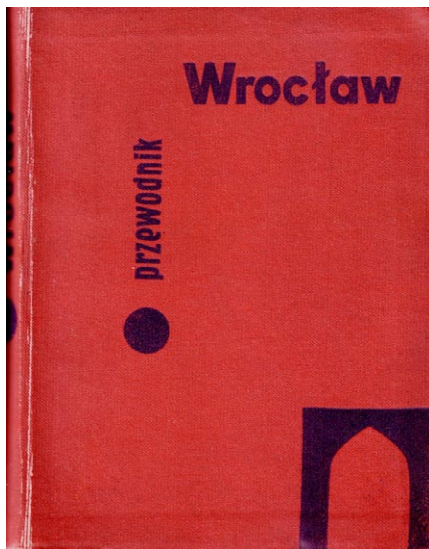

Abb. 2.62 Titelbaltt, in: Roszkowska, Wanda (Hg.): Wrocław – przewodnik po dawnym i współczesnym mieście. Warszawa 1963

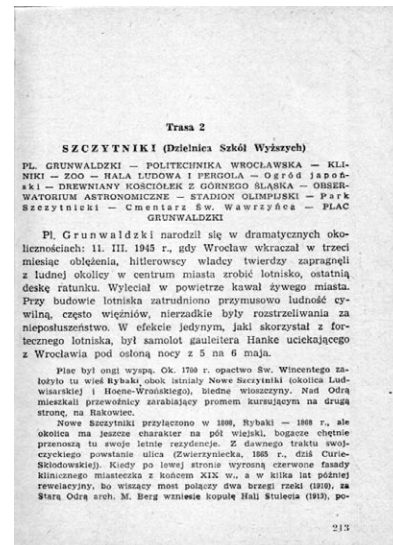

Abb. 2.63 Die Typografie zu Beginn der zweiten Route (Roszkowska, Wanda: 1963)

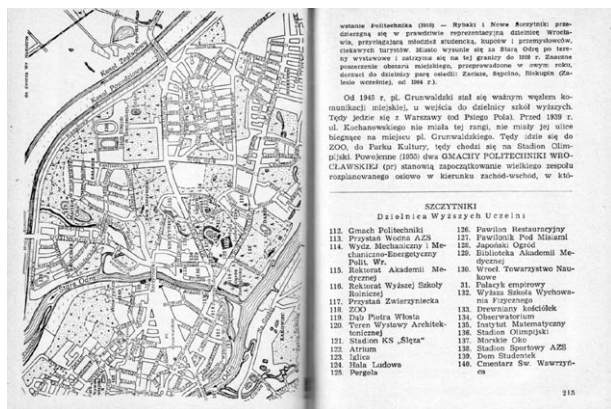

Abb. 2.64 Der Planausschnitt mit Inhaltsverzeichnis (Roszkowska, Wanda: 1963)

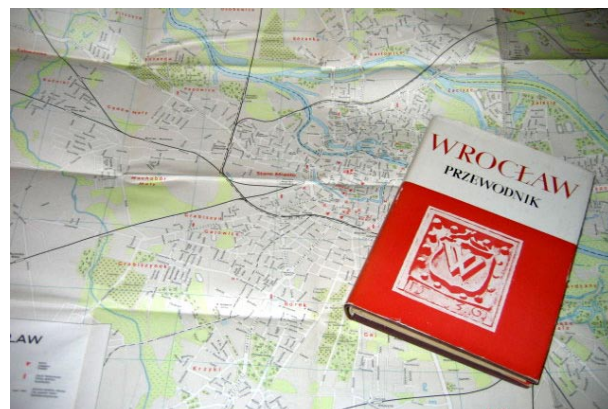

Abb. 2.65 Der Altstadtplan und die Schutzhülle des Stadtführers (Roszkowska, Wanda: 1963)

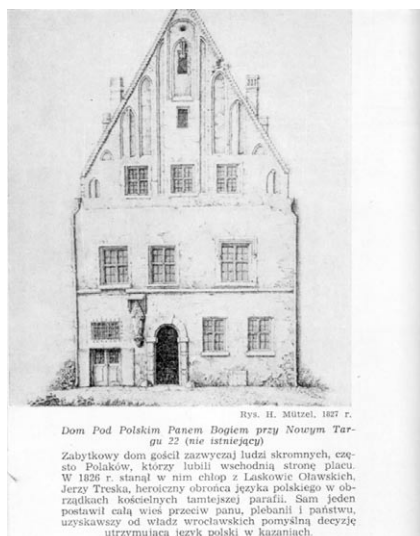

Abb. 2.66 „Das Haus unterm polnischen Gott am Neumarkt 22 (zerstört)“, die Verbildlichung der polnischen Akzente der Stadt (Roszkowska, Wanda: 1963)

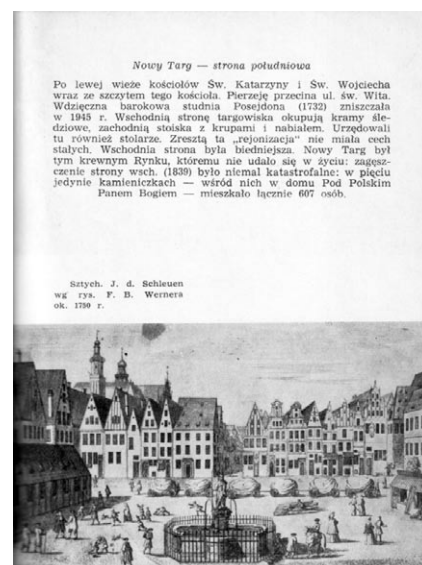

Abb. 2.67 „Neumarkt - die Südseite“ (Roszkowska, Wanda: 1963)

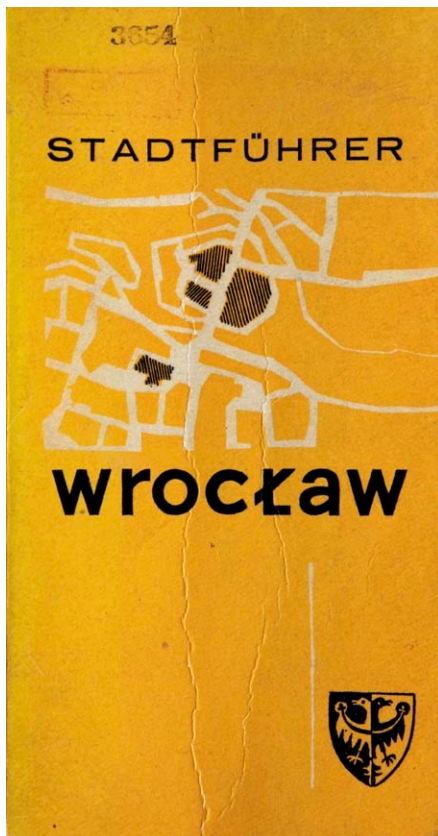

Abb. 2.68 Titelblatt, in: Roszkowska, Wanda: Wrocław – Stadtführer, Warszawa 1970

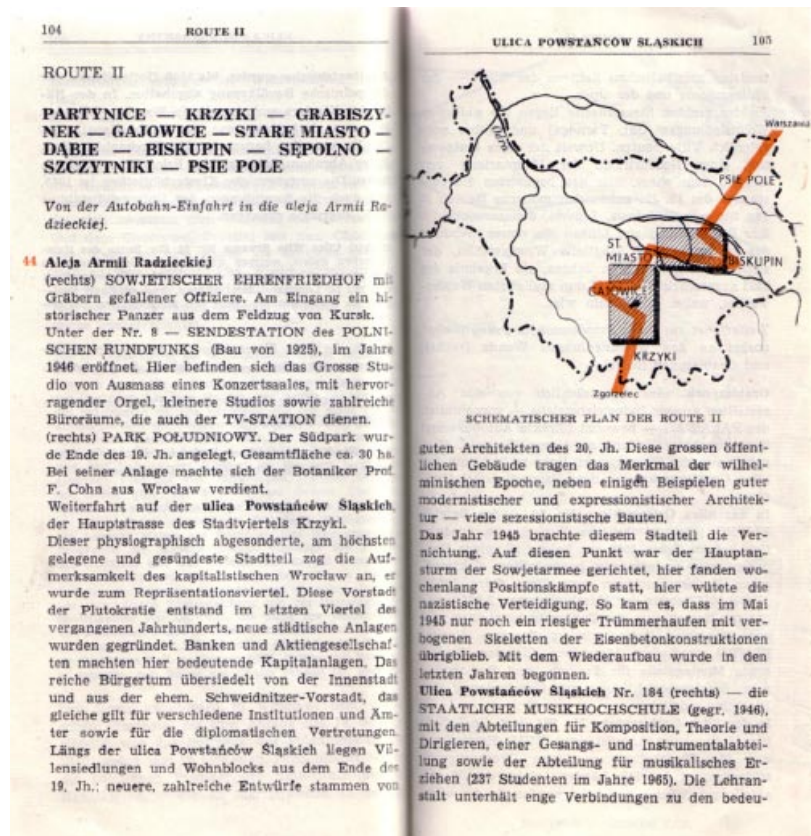

Abb. 2.69 Die Typografie zu Beginn der zweiten Route (Roszkowska, Wanda: 1970)

Abb. 2.70 Die Stadtplanausschnitte (Roszkowska, Wanda: 1963)

Abb. 2.71 Titelblatt, in: Konarski, Andrzej: Wrocław. Stadtführer, Wrocław 1972

Abb. 2.72 Die Typografie im Kapitel „Das neue Bauwesen“ (Konarski, Andrzej: 1972)

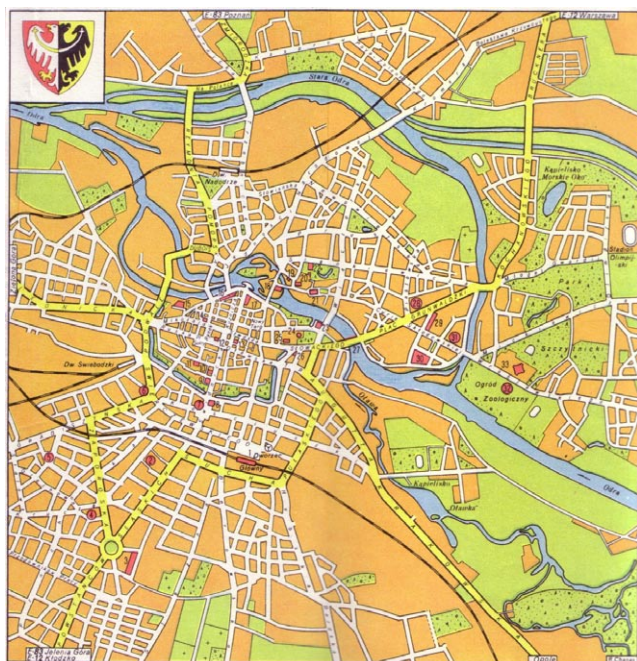

Abb. 2.73 Stadtplan (Konarski, Andrzej: 1972)

Abb. 2.74 Die neue Bauweise dominiert im Bild (Konarski, Andrzej: 1972)

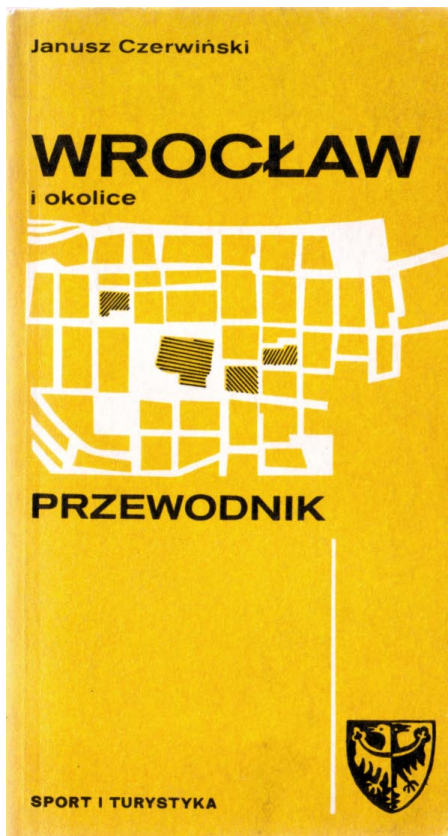

Abb. 2.75 Titeltbild in: Czerwiński, Janusz: Wrocław i okolice. Przewodnik, Warszawa 1976

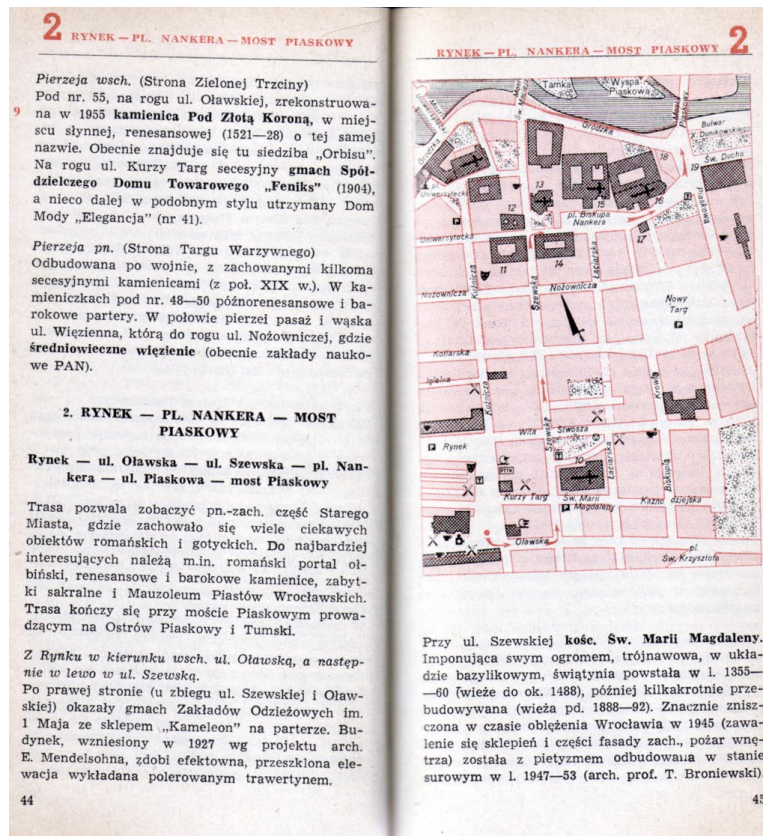

Abb. 2.76 Die Typografie zu Beginn der zweiten Route (Czerwiński, Janusz: 1976)

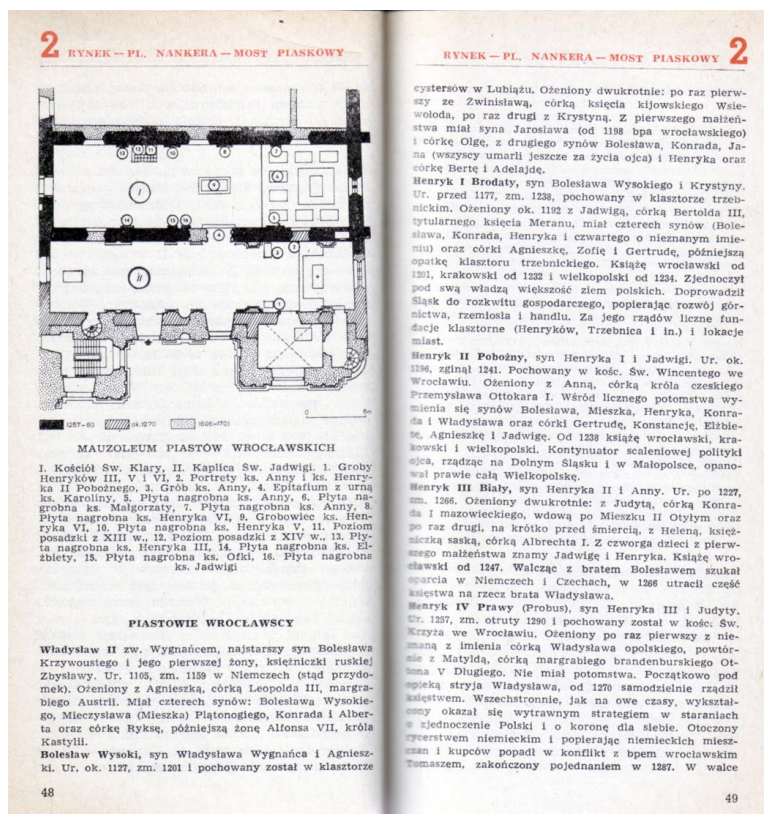

Abb. 2.77 Der Grundriss mit Inhaltsverzeichnis zum Piastenmausoleum, dem ein Exkurs „Die Breslauer Piasten“ angeschlossen wird (Czerwiński, Janusz: 1976)

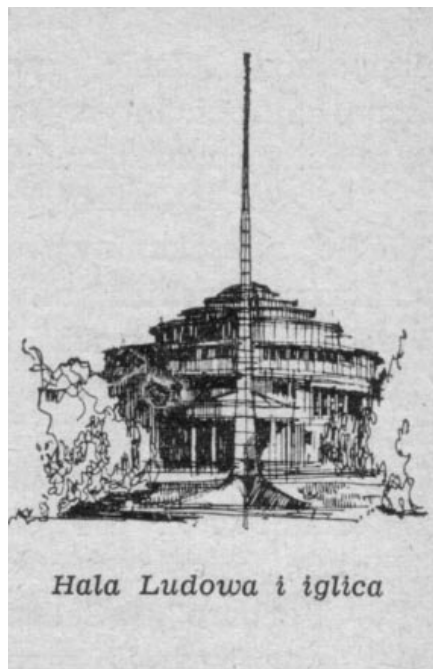
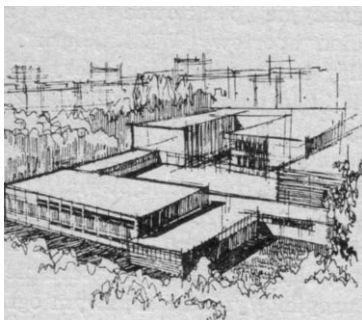

Abb. 2.78 Architekturspektive anstelle der Fotografie (Czerwiński, Janusz: 1976)

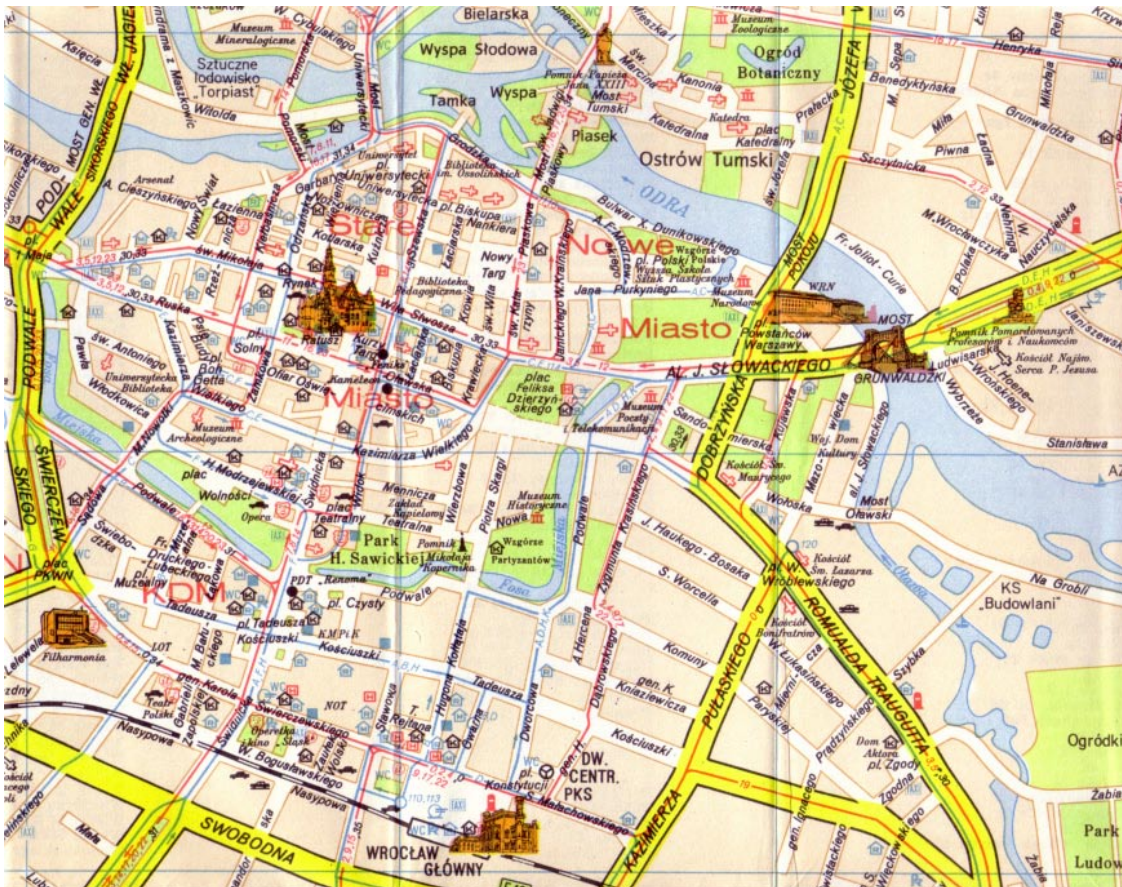

Abb. 2.79 Ausschnitt des Altstadtplans mit Architekturminiaturen (Czerwiński, Janusz: 1976)

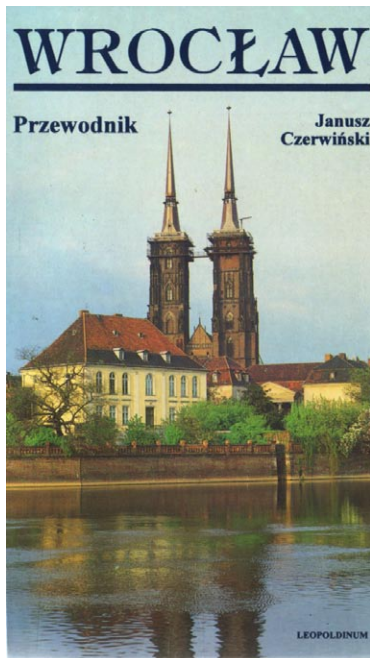

Abb. 2.80 Titelblatt, in: Czerwiński, Janusz: Wrocław – Przewodnik, Wrocław 1993

122

ULICAMI STAREGO I NOWEGO MIASTA

5. Rynek – pl. Legionów

Rynek – pl. Solny – ul. Gepperta –
– ul. K. Szajnochy – ul. Krupnicza –
– ul. Sądowa – pl. Legionów

Trasa prowadzi przez pd.-zach. część Starego Miasta, w kierunku nowego osiedla mieszkaniowego Gajowice. Na trasie barokowe kamienice i klasycystyczne pałace patrycjuszowskie oraz współczesne budownictwo mieszkaniowe.

Z Rynka w kierunku pd.-zach. przez pl. Solny na ul. Gepperta.

Z pd.-wsch. narożnika pl. Solnego wybiega w lewo ul. Ofiar Oświęcimskich, przy której restaurowana d. patrycjuszowska kamienica H. Rybicha (nr 1/3), z zachowanym w fragmentach, najpiękniejszym tego rodzaju we Wrocławiu, renesansowym portalem (ok. 1531). Zwraca uwagę oryginalny motyw płaskorzeźby rodzących kobiet.

W domu przy ul. Ofiar Oświęcimskich 4 w l. 1946-79 mieszkał i tworzył wybitny polski artysta malarz Eugeniusz Geppert (1890-1979), wychowanek krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych, uczeń Jacka Malczewskiego, założyciel i wieloletni rektor wrocławskiej PWSSP. Kontynuator nurtu postimpresjonistycznego, był autorem cenionych dziś pejzaży, martwej natury i portretów, których pokaźny zbiór znajduje się m. in. w Muzeum Narodowym. Przy tej samej ulicy, opodal, pod nr. 27/29 mieścił się zajazd „Pod Żłotą Giesią”, który gościł m. in. w 1830 Fryderyka Chopina, a w rok później Juliusza Słowackiego.

Ul. Gepperta w prawo, do ul. K. Szajnochy.

Przy ul. K. Szajnochy 10 wczesnoklasycystyczny pałac rodziny Wallenberg-Pachaly (arch. K. G. Langhans Starszy, 1785-87), w którym obecnie Biblioteka Uniwersytecka (Bibliotheca Nova). Powstała ona w 1946 r. z połączenia zbiorów d. Biblioteki Miejskiej

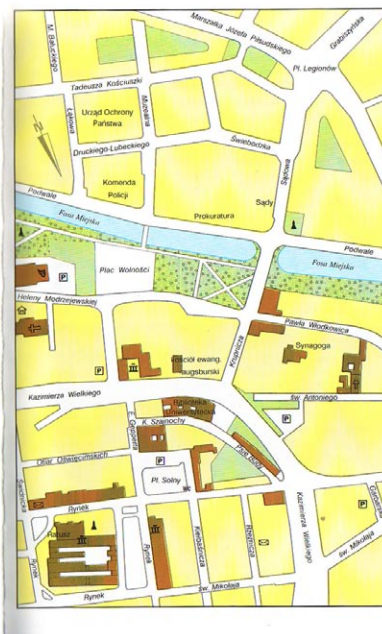
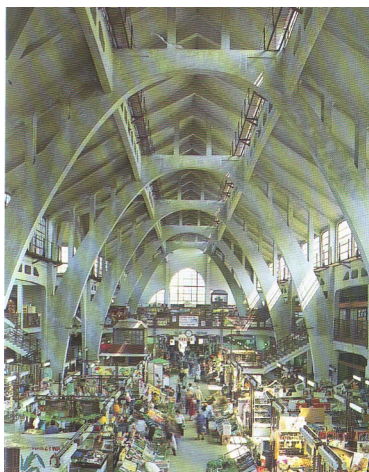

Abb. 2.81 Die Typografie zu Beginn der 5. Route (Czerwiński, Janusz: 1993)

Hala Targowa – wnętrze

funkcji bazylikowy układ przestrzenny, a przede wszystkim oryginalna, pionierska jak na swoje czasy konstrukcja żelbetowa (H. Kiister) czynią ją jednym z cenniejszych XX-wiecznych zabytków miasta. W 1983 r. z pietyzmem została odrestaurowana. Wmurowane w Halę kule armatnie pochodzą z czasów oblężenia miasta ostrzału artyleryjskiego przez wojska francuskie Hieronima Bonaparte w 1806/07 r. Tuż za Halą, wzdłuż krótkiej ul. ks. Krafińskiego ciągnie się fragment średniowiecznych murów obronnych z ceglana basztą (XIV w.), znaczących wsch. granicę Starego Miasta.

Z ul. Św. Ducha łączy się nadodrzański bulwar X. Duniko-

46

ULICAMI STAREGO I NOWEGO MIASTA

Ratusz – fasada wschodnia

dżają już późniejsze przebudowy: kamienne, profilowane obramowania z charakterystycznymi dla późnego gotyku lukami w tzw. osli grzbiecie. Widoczne są także fragmenty ceglanych murów poch. dających z okresów późniejszych renowacji, m. in. z l. 1885-189; Całość zakończona schodkowym szczytem z kilkoma rzędami okien.

Elewacje pokrywały dawniej tynki, na których znajdowały się freski przedstawiające herb króla Władysława Jagiełły, p. pierś św. św. Jana Chrzciciela i Jadwigi, Doroty i Jana Ewangel

100

ULICAMI STAREGO I NOWEGO MIASTA

Katedra św. Jana Chrzciciela – widok od zachodu. Na pierwszym planie pomnik św. Jana Nepomucena

szek związanych z tzw. reakcją pogotiska, bądź podczas najazdu czeskiego księcia Brzysława w l. 1037-38. Niewiele też wiemy o kolejnej budowie, którą wzmocnił za rządów bpa Hieronima, w okresie panowania Kazimierza Odnowiciela (ok. 1090).

Abb. 2.82 Das neue grafische Gewand, die Farbfotografie (Czerwiński, Janusz: 1993)

wczesnoklasycystyczna, pod nią grobowiec J. F. v. Jaroschina. Drewniane, rzeźbione ławy z 1710 r.

Z pl. Bohaterów Getta dalej ul. Krupniczą i ul. Sądową do pl. Legionów.

Przy ul. Krupniczej 15 pseudogotycki gmach tzw. **Nowej Giełdy** (1865-67), w którym obecnie siedziba Klubu Sportowego „Gwardia” (duża hala sportowa). W 1891 r. koncertował tu I. J. Paderewski. Po lewej rozległy, częściowo zadrzewiony, pl. Wolności (d. Zamkowy), miejsce zgromadzeń, festynów itp. 26 V 1945 r. odbyła się tu pierwsza po zakończonej wojnie defilada Wojska Polskiego. W perspektywie widoczna zach. fasada opery wrocławskiej, szczyt fasady kościoła Bożego Ciała i gmach Domu Towarowego „Centrum”. Ul. Krupnicza dochodzi do plantów i fosa miejskiej, ulubionego przez mieszkańców miejsca spacerów i wypoczynku.

Po lewej, u zbiegu ul. Sądowej i ul. Podwale zespół **gmachów sądowych**, zbudowanych w l. 1845-52 w stylu pseudogotyku an-

Budynek Nowej Giełdy

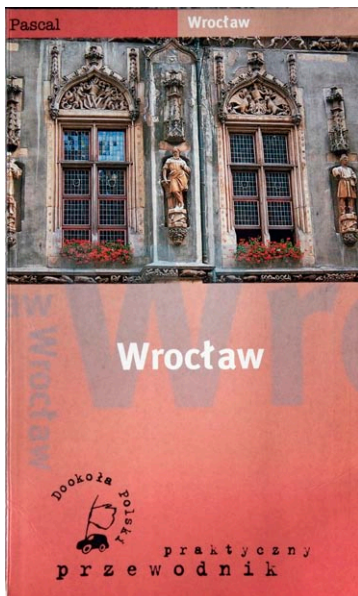

Gmach Sądów

giełskiego, a także budynek główny Sądu Wojewódzkiego z lat międzywojennych, z wejściem zdobionym brązową statuą Temidy. Po przeciwnej stronie, na narożnym skwerze płyta pamiątkowa poświęcona pamięci patriotów francuskich, belgijskich, holenderskich i norweskich, ofiar akcji „Nacht und Nebel” („Noc i mgła”), zamordowanych w l. 1943-45 w hitlerowskich obozach zagłady na Dolnym Śląsku.

Plac Legionów. Jest dziś jednym z największych węzłów komunikacyjnych miasta, w którym krzyżuje się m. in. 9 linii tramwajowych. Powstał po wojnie w wyniku przebudowy d. pl. Słonecznego i przedłużenia obecnej ul. Marsz. J. Piłsudskiego w stronę Dworca Świebodzkiego. Wokół placu powstało (do 1961) osiedle mieszkaniowe (proj. arch. K. Biełkowski), jedno z najbardziej udanych w mieście, z efektownym, 16-kondygnacyjnym budynkiem mieszkalnym, tzw. Domem Samotnych. Plac, do 1991 r. noszący nazwę pl. PKWN był przez wiele lat miejscem manifestacji pierwszomajowych. W kierunku pd. wybiega stąd szeroka ul. Grabiszyńska, jedna z najdłuższych w mieście (por. trasę 9).

Abb. 2.83 Die Wiedergeburt der lange Zeit ausgeklammerten preußisch-wilheminschen Architektur im Bild (Czerwiński, Janusz: 1993)

Wrocław

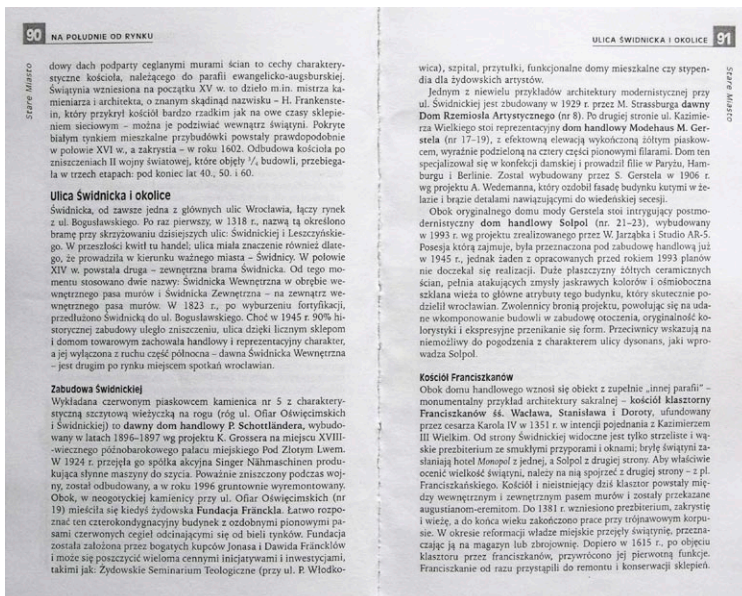

Abb. 2.84 Titelblatt, in: Paciorkiewicz, Piotr: Wrocław – praktyczny przewodnik z serii Dookoła Polski, Bielsko-Biała 2001

Abb. 2.85 Die hierarchische Staffelung der Stadtführung, Schweidnitzer Strasse - Bebauung der Strasse - Franziskaner Kirche - ... (Paciorkiewicz, Piotr: 2001)

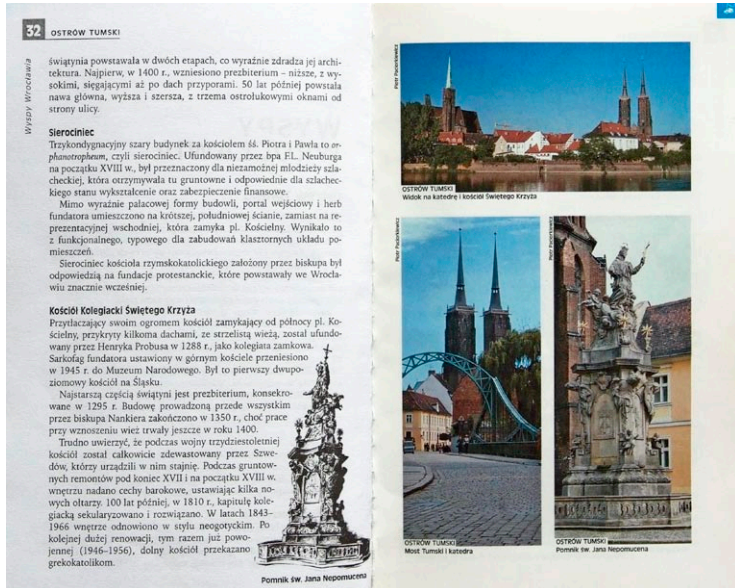

Abb. 2.86 Die visuellen Hilfsmittel, Schwarz-weißillustrationen und gebündelte Farbbildseiten (Paciorkiewicz, Piotr: 2001)

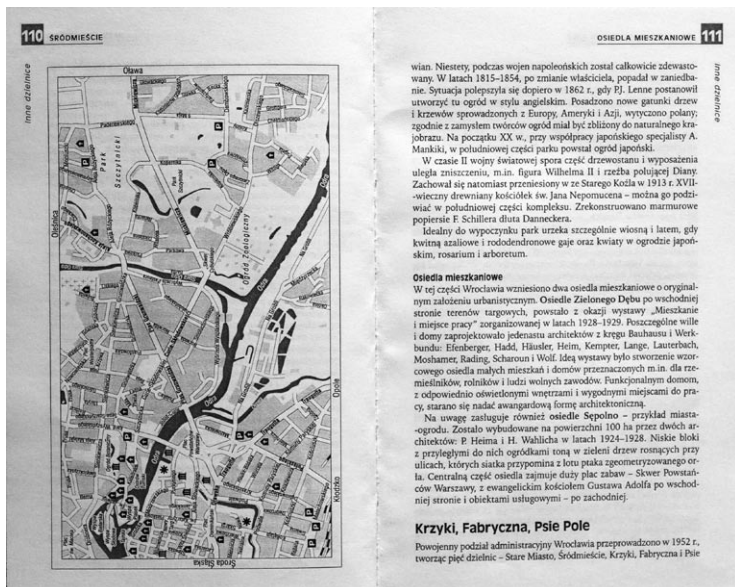

Abb. 2.87 Kartenausschnitt (Paciorkiewicz, Piotr: 2001)

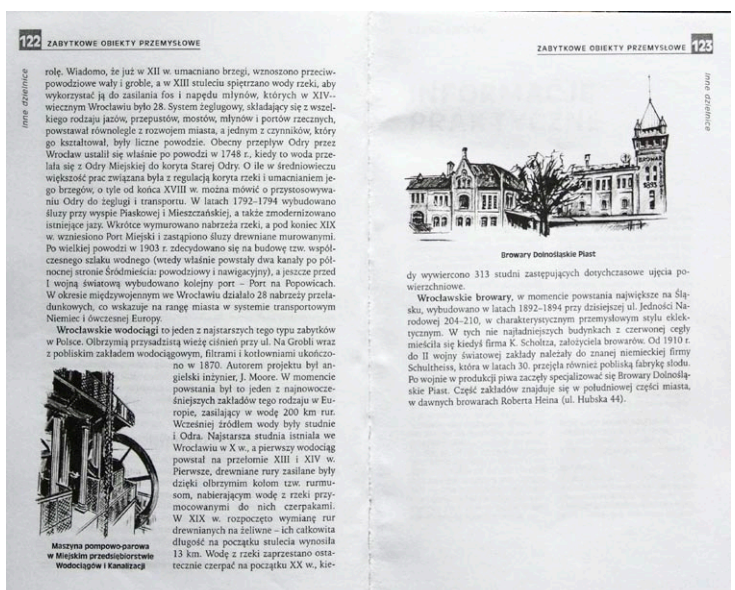

Abb. 2.88 Die industriellen Baudenkmäler (Paciorkiewicz, Piotr: 2001)

Abb. 2.89 Titelblatt, in: Krakowski, Bohdan: Wrocław – Turystyka bez barier, Wrocław 2003

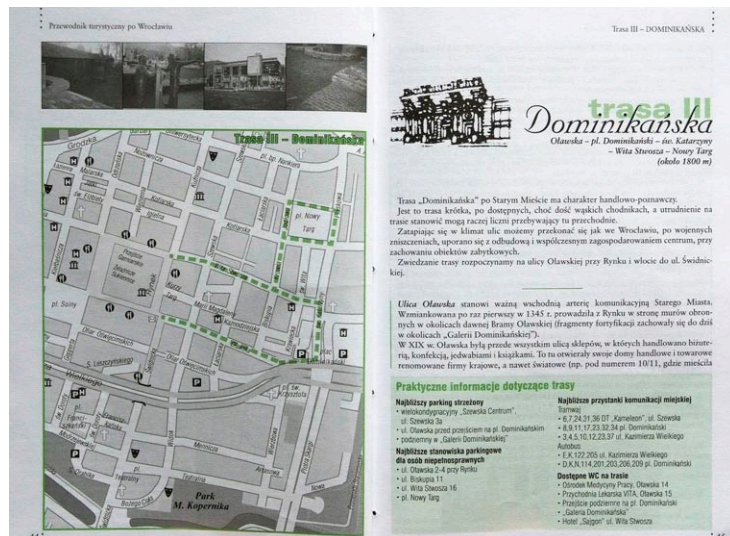

Abb. 2.90 Die Typografie zu Beginn der 3. Route (Krakowski, Bohdan: 2003)

Kościół Św. Elżbiety

ul. Św. Mikołaja (przy Rynku)

Zwiedzanie: przy wejściu jeden próg.

Udostępniona platna wieża widokowa (bez windy)

w dni powszednie w godz. 9.00 – 18.00, sob. 11.00 – 18.00, niedz. 13.00 – 18.00

Ten wspaniały, odrestaurowany kościół garnizonowy powstał w latach dwudziestych lub trzydziestych XIII w. Była to pierwotnie budowla romańska, a jej wzniesienie należy wiązać z pierwszą lokacją miasta w 1226 r. Drugi kościół, trójnawowy, powstał w miejscu poprzedniego w 1245 r. Kościół gotycki istniejący do dziś powstał z inicjatywy rady miejskiej i samego mieszczaństwa, a jego budowa trwała z przerwami od pierwszej połowy XIV w. do końca XV w. W 1529 r. budowla została pokryta zielonymi i czerwonymi dachówkami, tak jak można zobaczyć to obecnie. Monumentalna gotycka budowla wraz z wieżą do dziś góruje nad Rynkiem. Na wieży kościoła umieszczone jest antena przekaźnika „Katolickiego Radia Rodzina”.

W kościele jest ponad sto nagrobków i cennych dzieł sztuki sepulkralnej. Elewacje zdobią epitafia z przełomu XV/ XVI w. Kościół „przeżył” kilka pożarów (ostatni w 1976 r.), a ostatnio został podniesiony do rangi bazyliki mniejszej.

Abb. 2.91 Die Zusatzinformation der „Grün-Objekte“ (Krakowski, Bohdan: 2003)

Abb. 2.92 Die Quizfragen aus der Veröffentlichung „434 Rätsel zu Breslau“ (1999) von Andrzej Konarski (Krakowski, Bohdan: 2003)

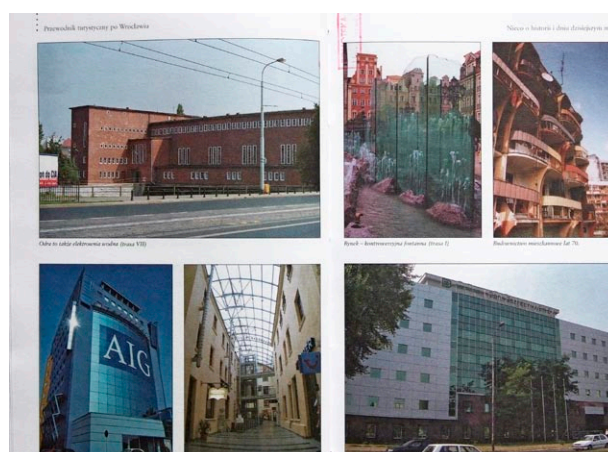

Abb. 2.93 Die auf Hochglanzpapier gebündelten Farbbildseiten mit Bildunterschriften (Krakowski, Bohdan: 2003)

Abb. 2.95 Kopfzeile (www.WrocławCityTour.pl)

Abb. 2.94 Struktur des Portals, auf: www.WrocławCityTour.pl

Abb. 2.96 Der 1904 errichtete Bärenbrunnen am Rathaus vor dem Krieg und seine Rekonstruktion von 1998

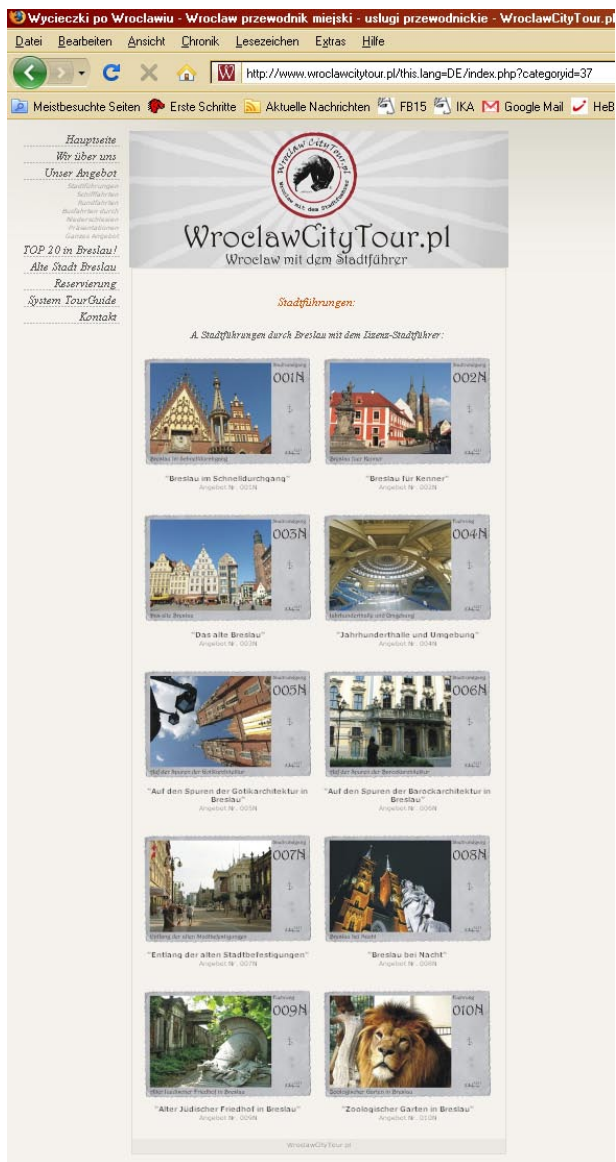

Abb. 2.97 Das Angebot im Unterverzeichnis „Stadtführungen“ mit der Verlinkung zur jeweiligen Führung über die Bildpostkarten (www.WroclawCityTour.pl)

Abb. 2.98 Die Typografie der jeweiligen Führung aus dem Angebot (www.WroclawCityTour.pl)

Abb. 2.99 Die Bildpostkarte als zentrale Vermittlungsin-
stanz (www.WroclawCityTour.pl)

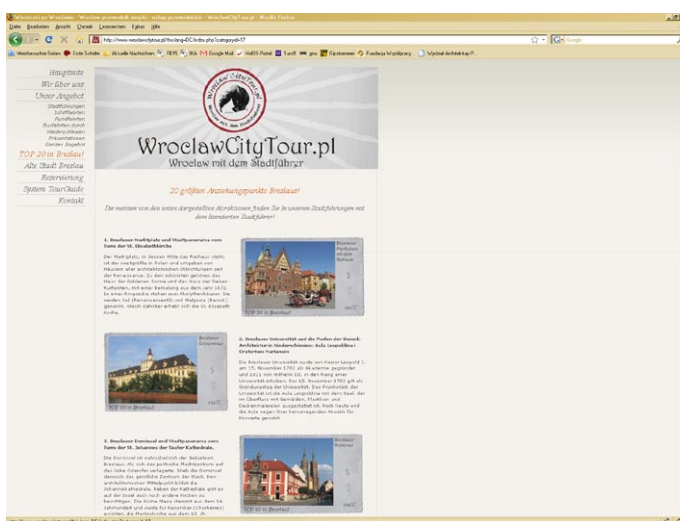
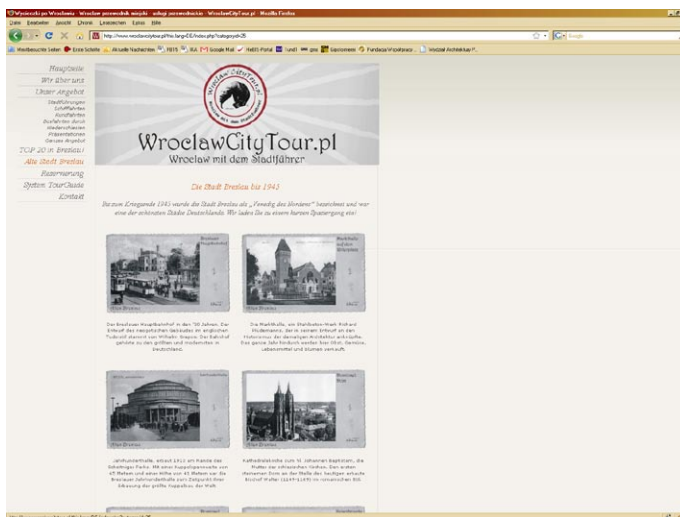

Abb. 2.100 Die Sonderbehandlung der „TOP 20 in Bres-
lau“ und der „Alten Stadt Breslau“ zeichnet sich durch eine
ausführlichere Beschreibung der Bildpostkartenmotive aus
(www.WroclawCityTour)

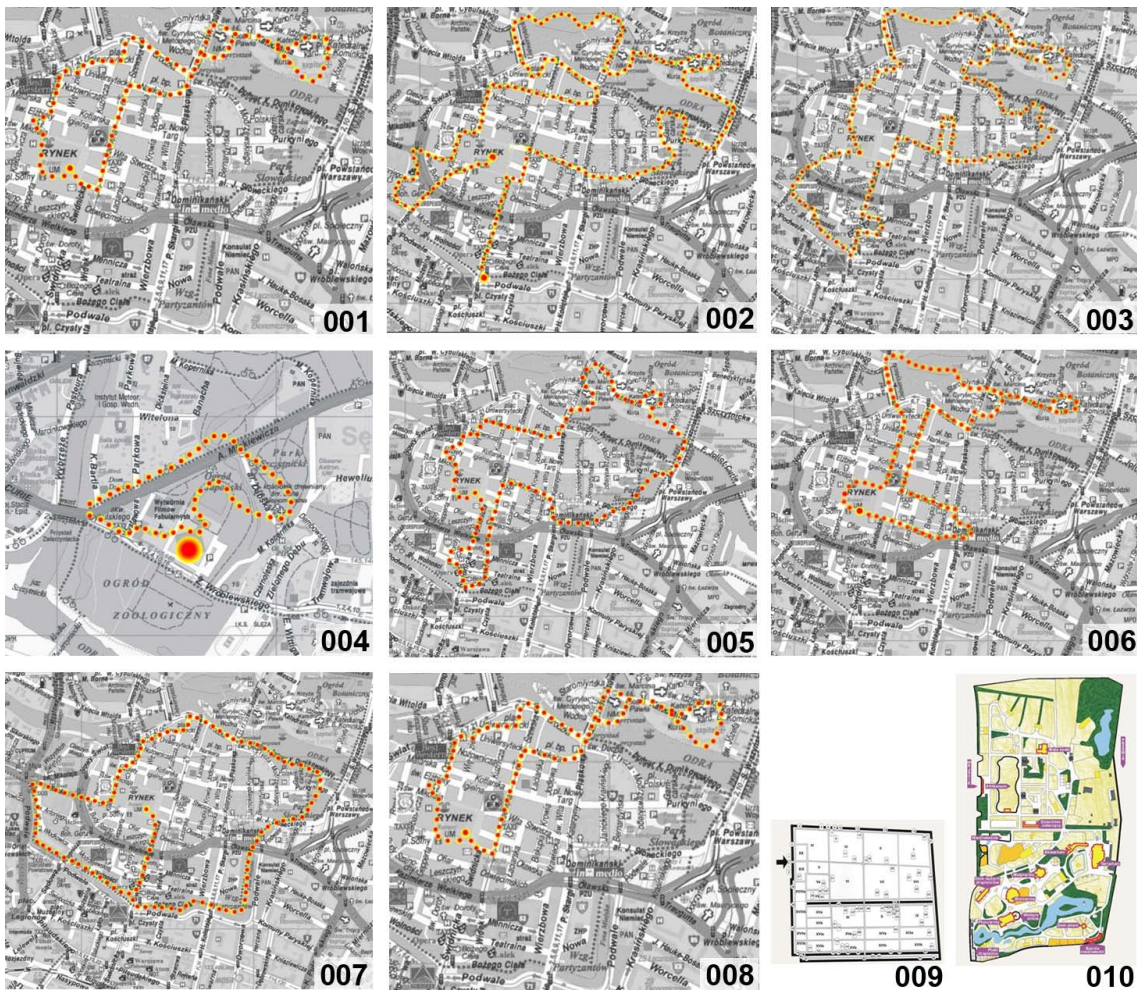
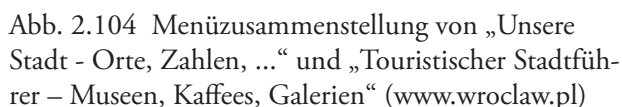
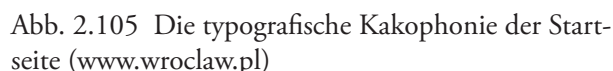

Abb. 2.101 Die Zusammenstellung der einzelnen Routenkarten (www.WroclawCityTour.pl)

Abb. 2.102 Die Zusammenstellung in der Reihenfolge der TOP 20 Attraktionen Breslau (www.WroclawCityTour.pl)

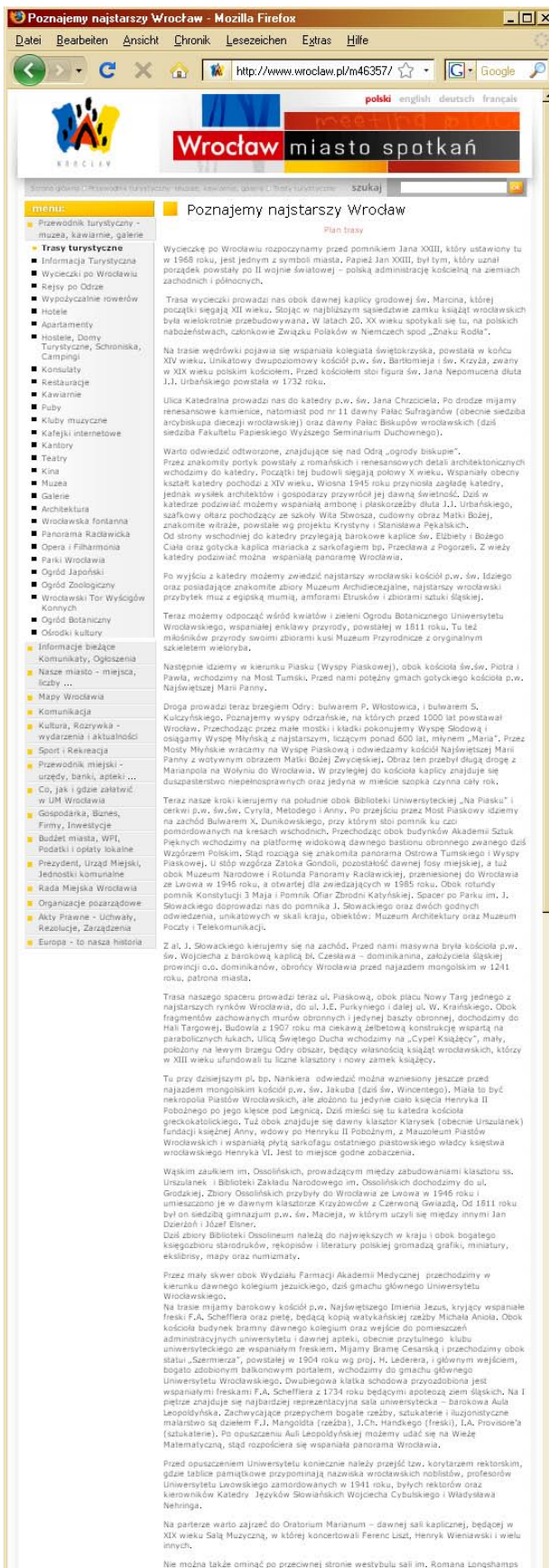

Abb. 2.106 Typografie der ersten beiden Führungen (www.wroclaw.pl)

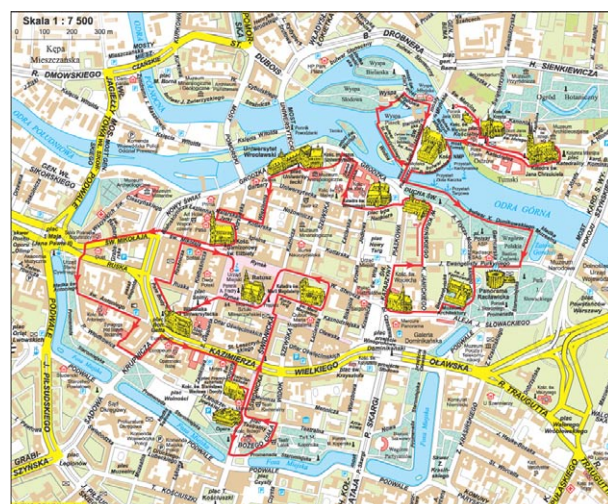

Abb. 2.107 Der Routenplan vom Portal und seine Verwendung im öffentlichen Raum (auf dem Uni-versitätsplatz und auf www.wroclaw.pl)

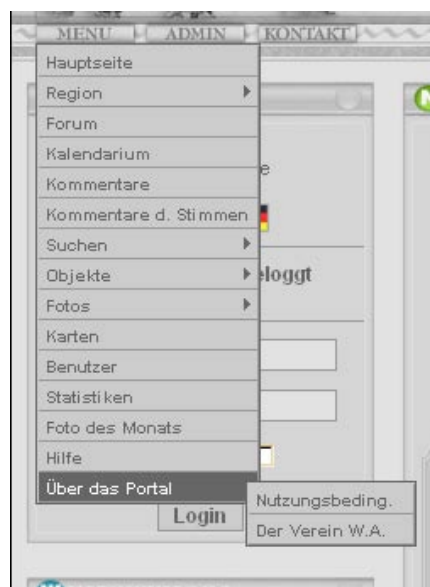
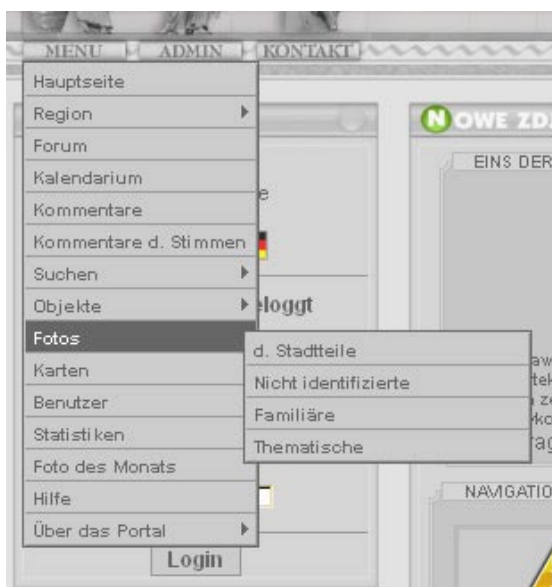
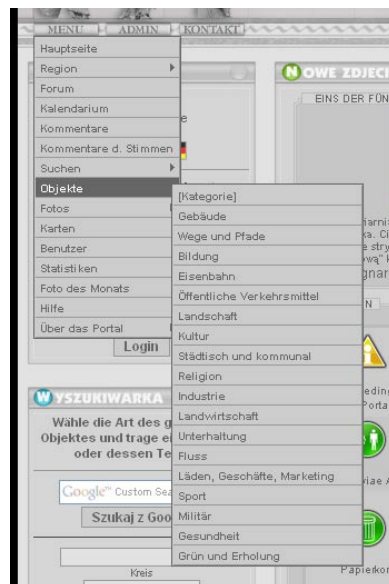
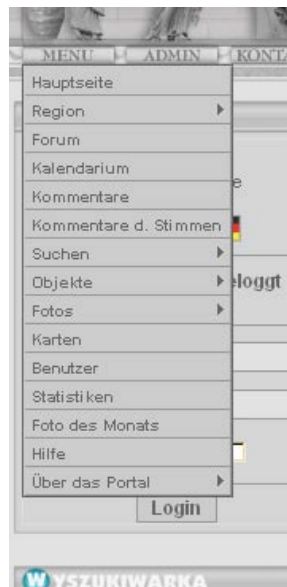

Abb. 2.112 Die Struktur des Portals, auf: www.dolny.slask.org.pl

Abb. 2.113 Die eklektizistische Kopfzeile des Portals (www.dolny.slask.org.pl)

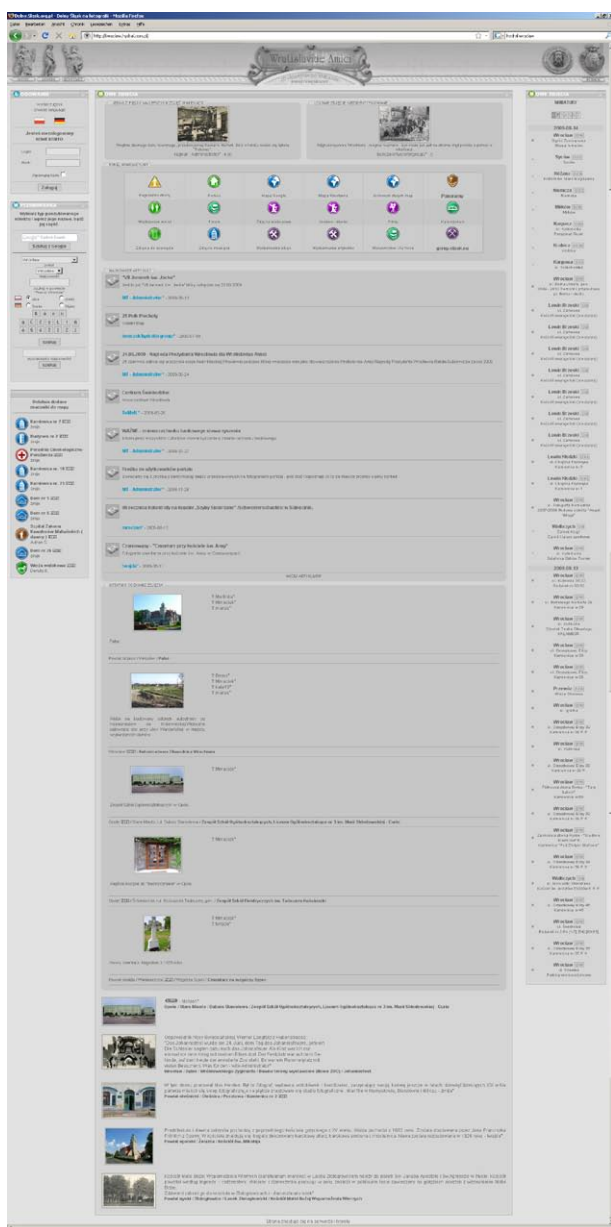

Abb. 2.114 Die vertikale Dreiteilung der ersten Gestaltungsebene (www.dolny.slask.org.pl)

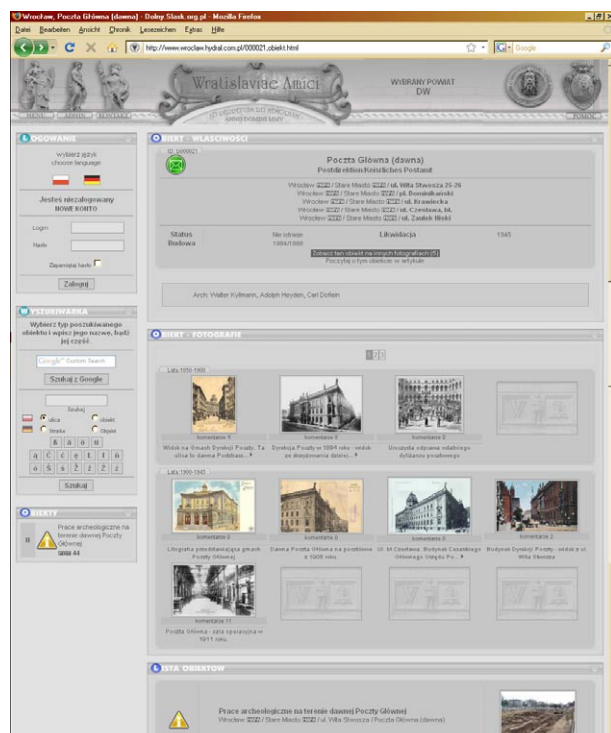

Abb. 2.115 Die vertikale Zeiteilung der zweiten Gestaltungsebene (www.dolny.slask.org.pl)

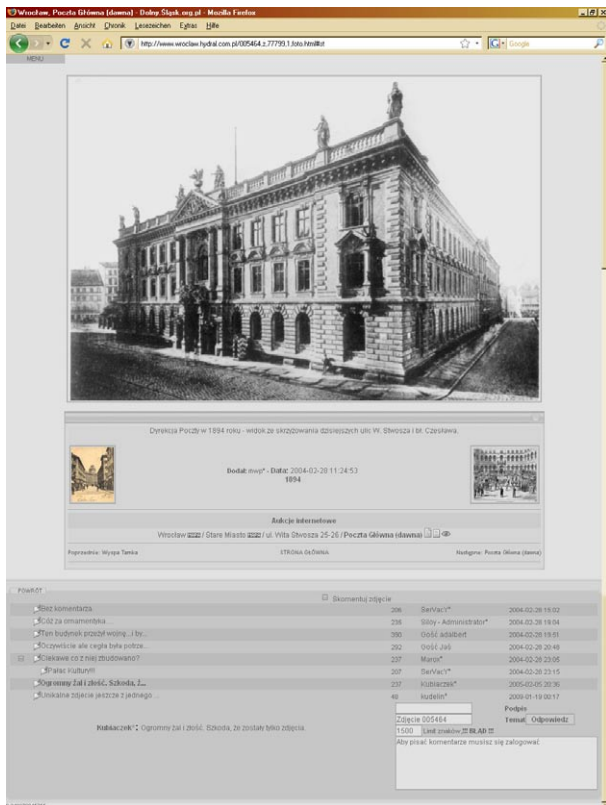

Abb. 2.116 Die Konzentration auf das Objekt in der dritten Gestaltungsebene (www.dolny.slask.org.pl)

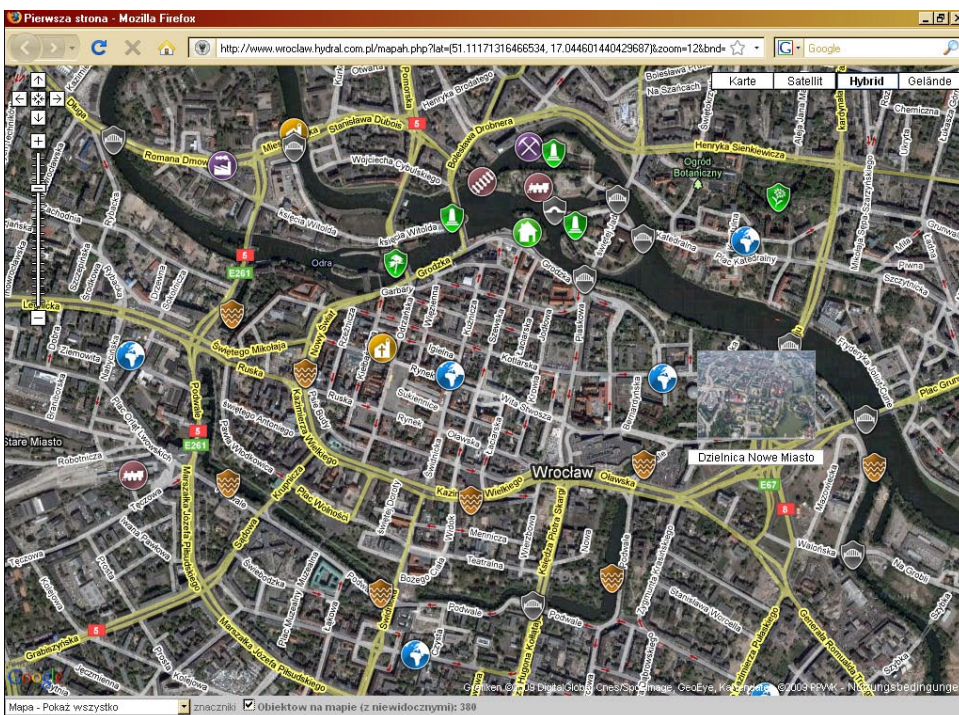
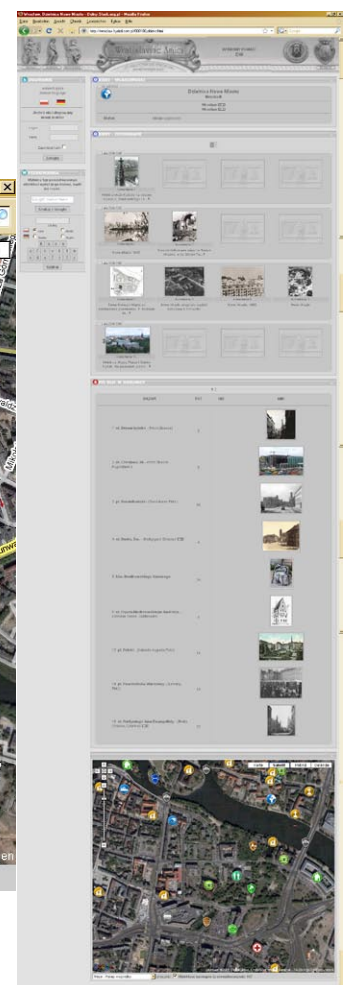

Abb. 2.117 Die Instrumentalisierung von Google Maps als Such- und Orientierungsfenster (www.dolny.slask.org.pl)

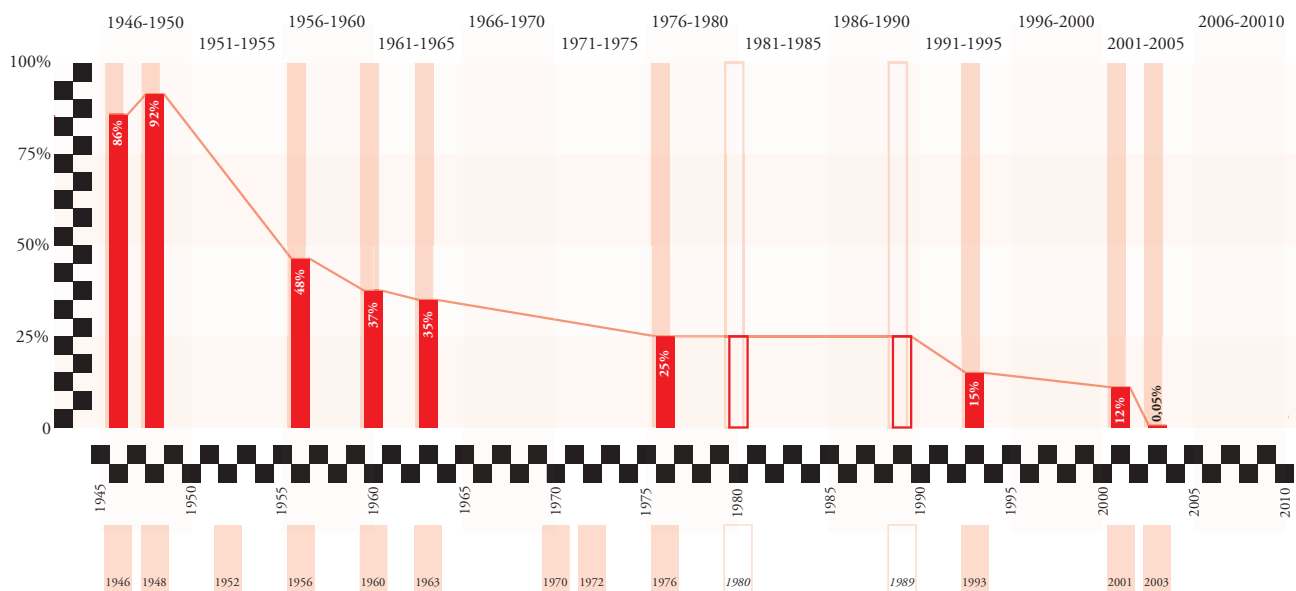

Abb. 3.1 Das Seitenverhältnis von der „Historischen Skizze“ zur eigentlichen Führung in den Printstadtführern nach 1945

Abb. 3.2 Die Gestaltung des Titelblattes im Wandel der Zeit, von national aufgeblähten Epos zur Schrebergartenstadt der Zwerge

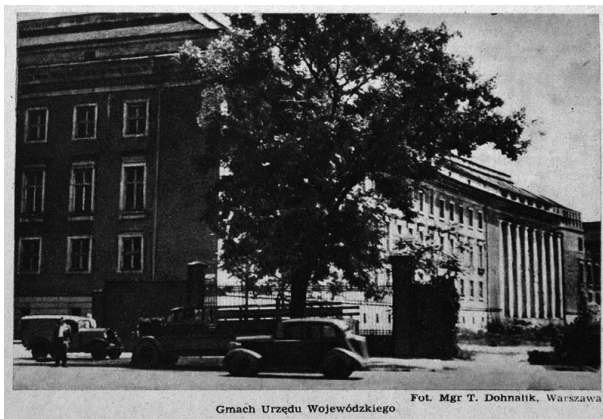

Abb. 3.3 Die unausgereifte Bildsprache der frühen Stadtführer (links: Sykulski, Józef: 1948, rechts: Łomnicki, J.; Morelowski, M.; Walczak, W.: 1952)

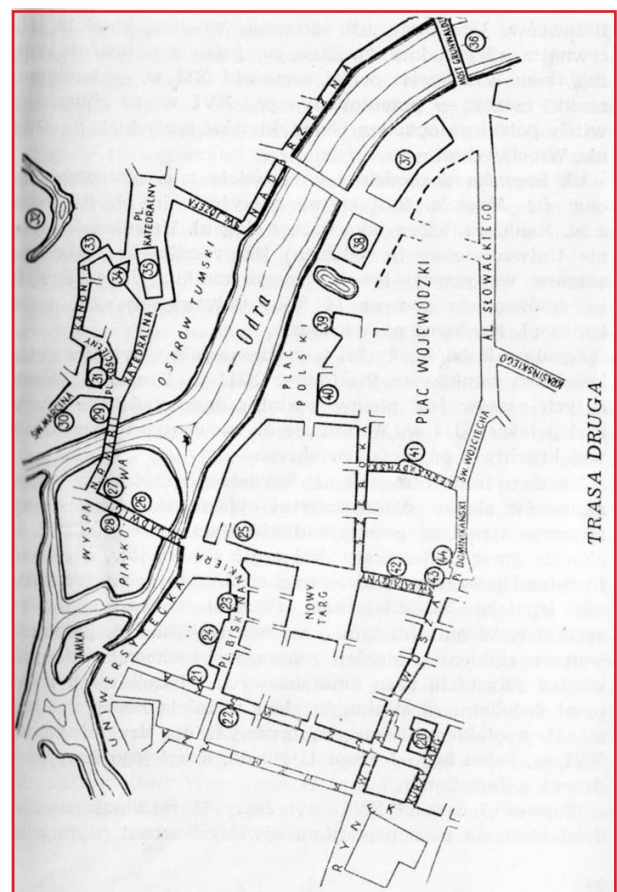
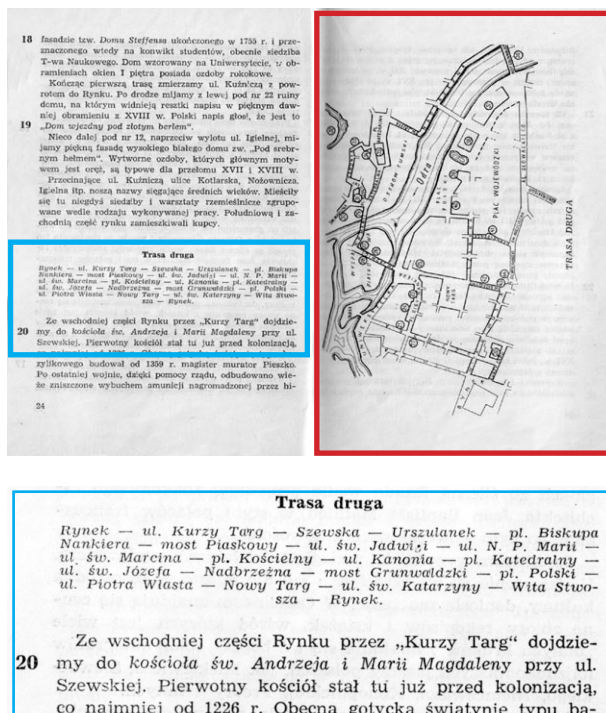
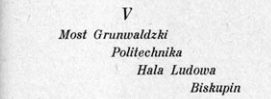

Abb. 3.4 Navigation im Stadtführer von 1952 (Łomnicki, J.; Morelowski, M.; Walczak, W.: 1952)

[illegible]

10
9
8
7
6
5
4
3
2
1
0

DIE ALTSTADT - AUSSCHNITT DER ROUTE I

67

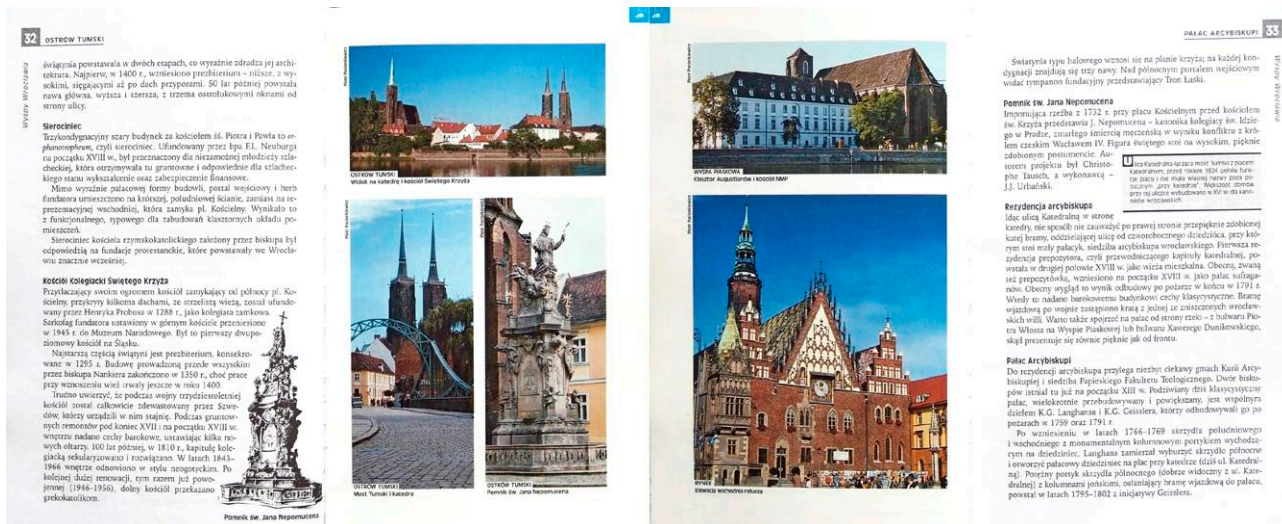

Abb. 3.10 Die Wiedereinführung der gebündelten Bildseiten (Paciorkiewicz, Piotr: 2001)

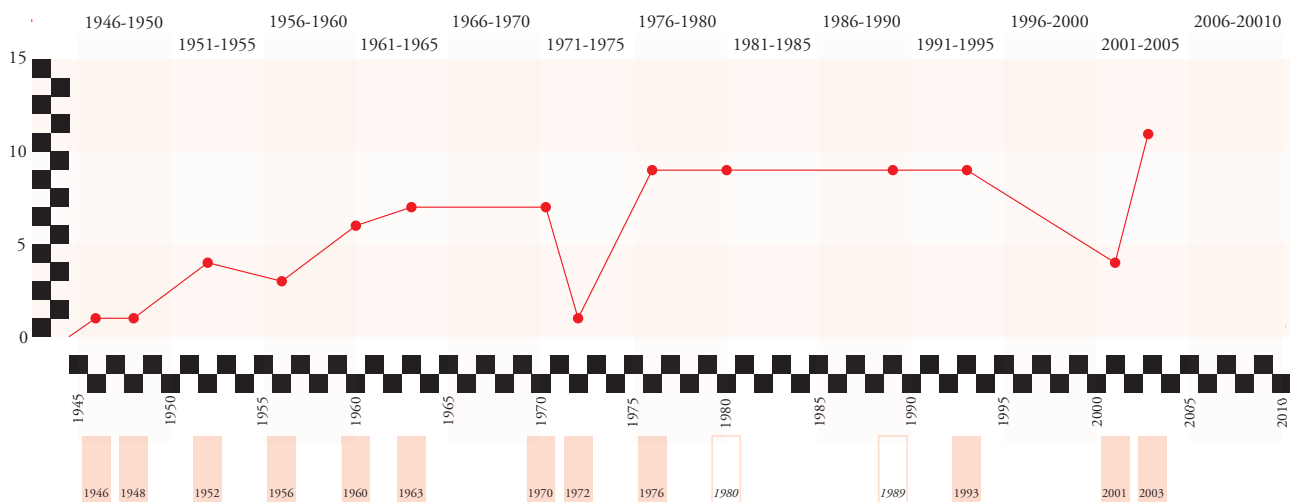

Abb. 3.11 Anzahl der Besichtigungsrouten in den Stadtführern nach 1945

PROGRAM ZWIEDZANIA MIASTA I OKOLIC

Celem przedstawionego programu jest wskazanie turystycznie tras, które umożliwią mu zwiedzenie miasta, poznanie jego zabytków, pamiątek oraz współczesnego rozwoju społeczno-gospodarczego. Program obejmuje kilka propozycji umożliwiających zwiedzenie Wrocławia turystom posiadającym różne możliwości czasowe i różne zainteresowania. W zależności od tego proponuje się zwiedzenie miasta w czasie od jednego do trzech dni.

JEDEN DZIEŃ

Przed południem

Stare Miasto, Ostrów Piaskowy i Tumski (trasy 1, 2 lub 3, 4)

Po południu

Wrocław nowy i najnowszy (trasa 9) lub Wrocławski Park Kultury i Wypoczynku (obiekty poza trasami zwiedzania: Park Szczytnicki, Hala Ludowa, ZOO)

DWA DNI

Pierwszy dzień

Tak jak w programie jednego dnia

PROGRAM ZWIEDZANIA

Drugi dzień przed południem

Stare Miasto (trasy: 5, 6 lub 7)

Drugi dzień po południu

Trasa 8 albo obiekty poza trasami zwiedzania

SKOROWIDZ TRAS

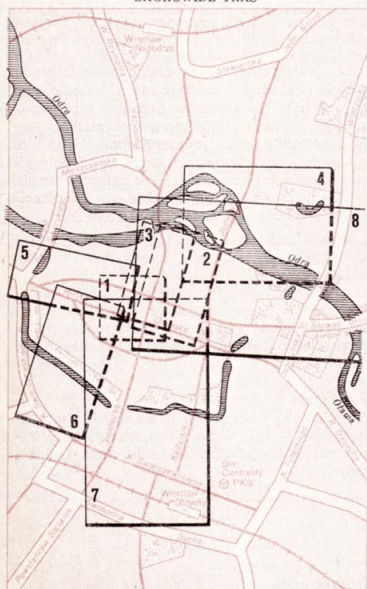
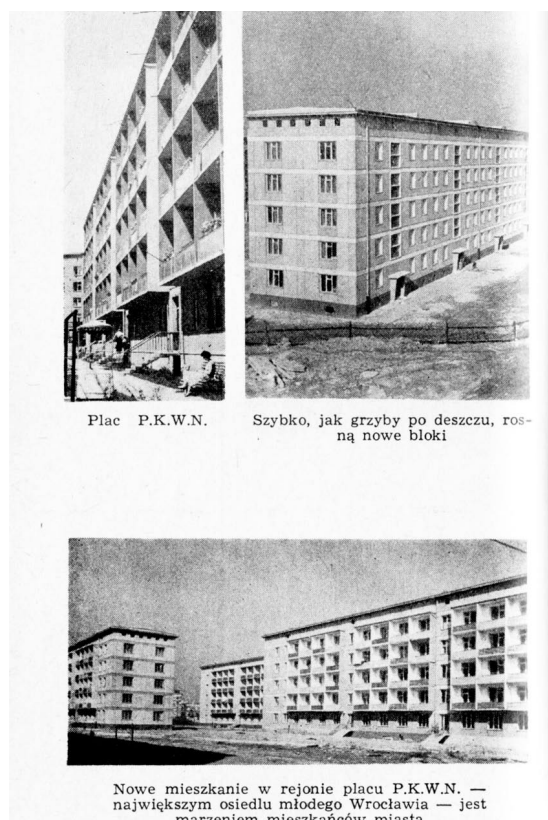

Abb. 3.12 Die „Demokratisierung der Stadtvermittlung“ äußert sich in der Fülle zur Auswahl angeboten Führungen (Czerwiński, Janusz: 1976)

Ryc. 13. Hall pałacu Hatzfeldów. Stan z r. 1939

Abb. 3.13 Die erste Würdigung der deutschen Baukunst, das Hatzfeld-Palais vom Karl Langhans (Król, Gwidon: 1956)

Plac P.K.W.N.

Szybko, jak grzyby po deszczu, rosła nowe bloki

Nowe mieszkanie w rejonie placu P.K.W.N. — największym osiedlu młodego Wrocławia — jest marzeniem mieszkańców miasta

Abb. 3.14 Die Errungenschaften der industriell vorgefertigten Bauweise (Towarzystwo Miłośników Wrocławia: 1960)

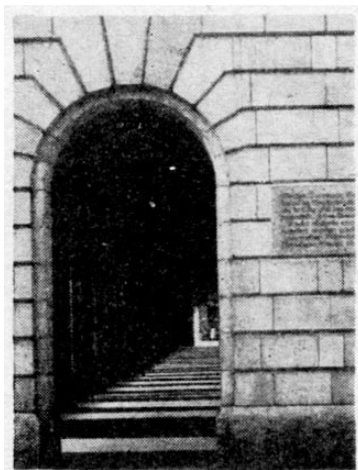

Zwei Angesichte von Wrocław —
Geschichte und Gegenwart. Bastei
und Fragmente der Schutzmauern
neben neuzeitigen Wohnbauten an
der Krainki-Strasse.

Abb. 3.15 Das Bild von Alt und
Neu von 1972 zeigt die Beton-
platte und die Rekonstruktion
des mittellaterlichen Wehrturms,
wohingegen nach der Wende die
Blickperspektive sich um 180°
dreht und die 1972 im Hinter-
grund schlummernde Markthalle
von 1908 im Großbild gefeiert
wird (Konarski, Andrzej: 1972;
Czerwiński, Janusz: 1993)

Hala Targowa – wnetrze

KDM. Tablica ku czci
Juliusza Słowackiego

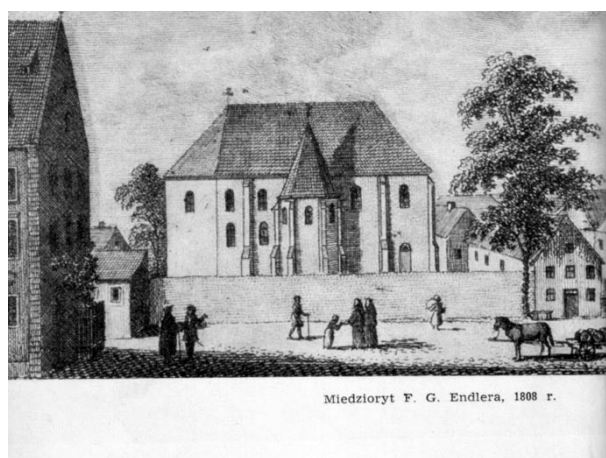
Abb. 3.16 Die Gedenk-
tafeln zu Ehren der pol-
nischen Durchreisenden
des 19. Jahrhunderts und
die Stiftungstypmannons
der Romanik flüstern den
fremden Orten eine pol-
nische Stimme ein (To-
warzystwo Miłośników
Wrocławia: 1960)

Romański tympanon z kościoła
N. Marii Panny na Piasku

Abb. 3.17 Die Gedenktafeln von heute offenbaren
die großen Bürger der deutschen Stadt Breslau vor
1945 sowie die Pioniere der Nachkriegszeit (Aufnah-
me von 2008)

Miedzioryt F. G. Endlera, 1808 r.

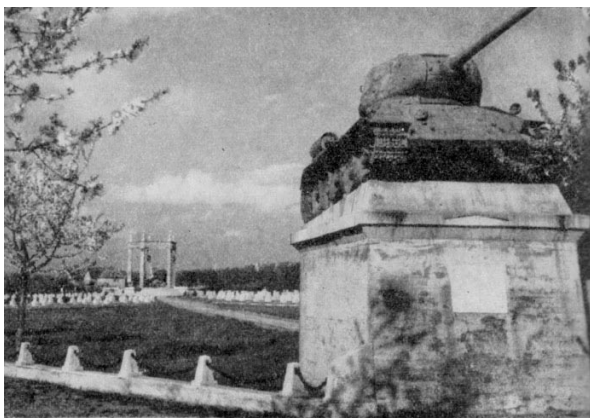
Abb. 3.18 Die Darstellung der kleinen Clemenskir-
che, „der Kirche der Polen und der Fischer“, in der
Neustadt, von der aus der Aufstand des Jahres 1418
gegen die deutschen Patrizier geführt wurde (Rosz-
kowska, Wanda: 1963)

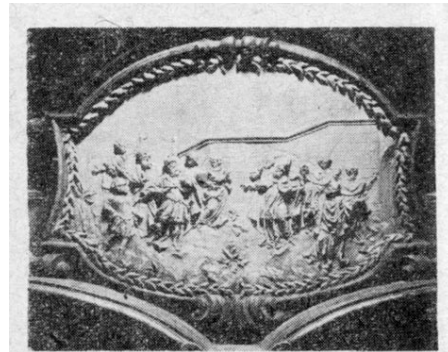
Rynek – pierzeja wschodnia

Abb. 3.19 Der Blick rückt immer stärker von der Gotik und der „polnischen Renaissance“, vertreten durch die Attika des Hauses „Unter der Goldenen Krone“ (rechts im Bild) zu Gunsten der wiederentdecken Bürgerlichkeit, vertreten durch die großen Kaufhäuser der Sezession (links im Bild) (Czerwiński, Janusz: 1993)

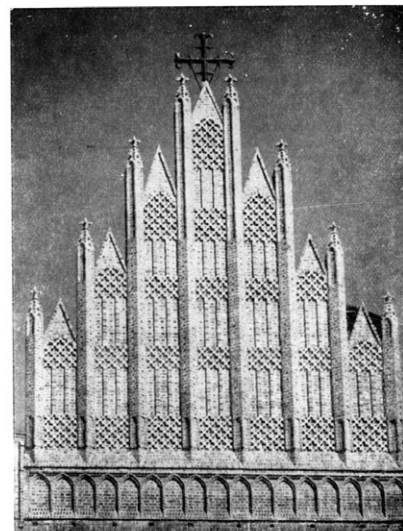
Przy wejściu na Cmentarz Żołnierzy Radzieckich historyczny czołg spod Kurska

Abb. 3.21 Die fallengelassenen Helden von Gestern, die sowjetischen Waffenbrüder und Befreier der Stadt 1945 finden bis zum Untergang der Nachkriegsordnung stets einen Logenplatz in den Stadtführern (Roszkowska, Wanda: 1963)

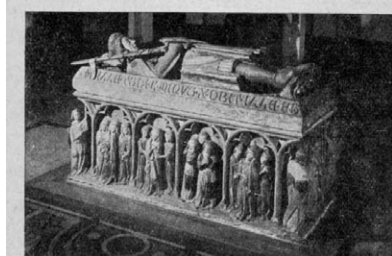

Katedra. Płaskorzeźba J. J. Urbańskiego. Biskup Nanker rzuca klątwę na Jana Luksemburczyka

Abb. 3.20 Die bedeutendste Säule des Doms trägt das Relief mit dem Fluch des Bischof Nankier im Kampf für die polnische Sprache in Breslau gegen den habsburger König (Towarzystwo Miłośników Wrocławia: 1960)

Gotycki szczyt kościoła Św. Wojciecha (rekonstrukcja)

Ryc. 22. Sarkofag księcia piastowskiego Henryka IV Prawego

Abb. 3.22 Die Positionierung zwischen „Krakau“ und „Paris“ erfolgt über die Architektur (oben: das rekonstruierte Gesims von der St. Adalbert Kirche verweist nach Krakau; unten: der Sarkophag vom Heinrich dem IV. verweist nach Paris) (Roszkowska, Wanda: 1963; Towarzystwo Miłośników Wrocławia: 1960)

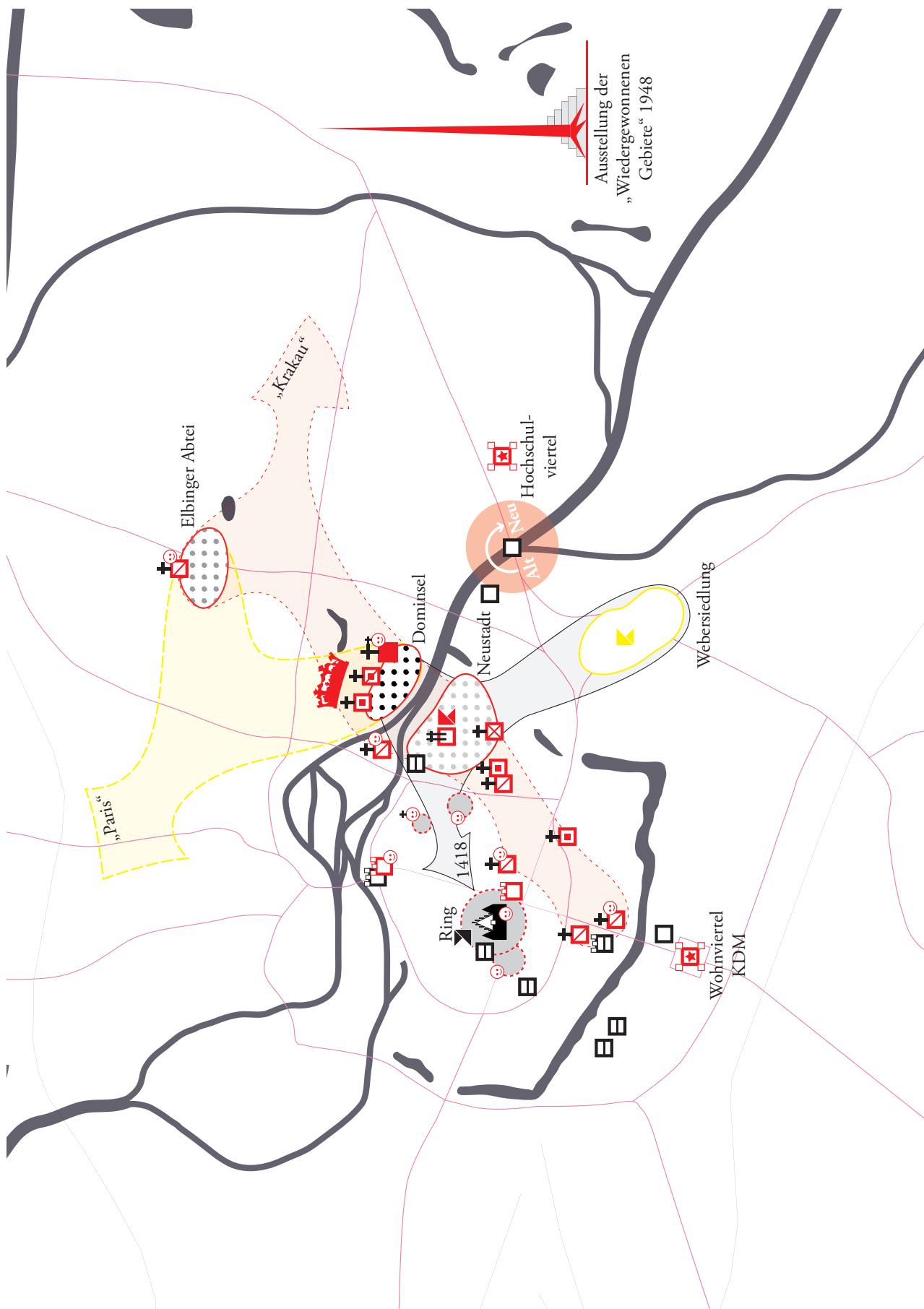
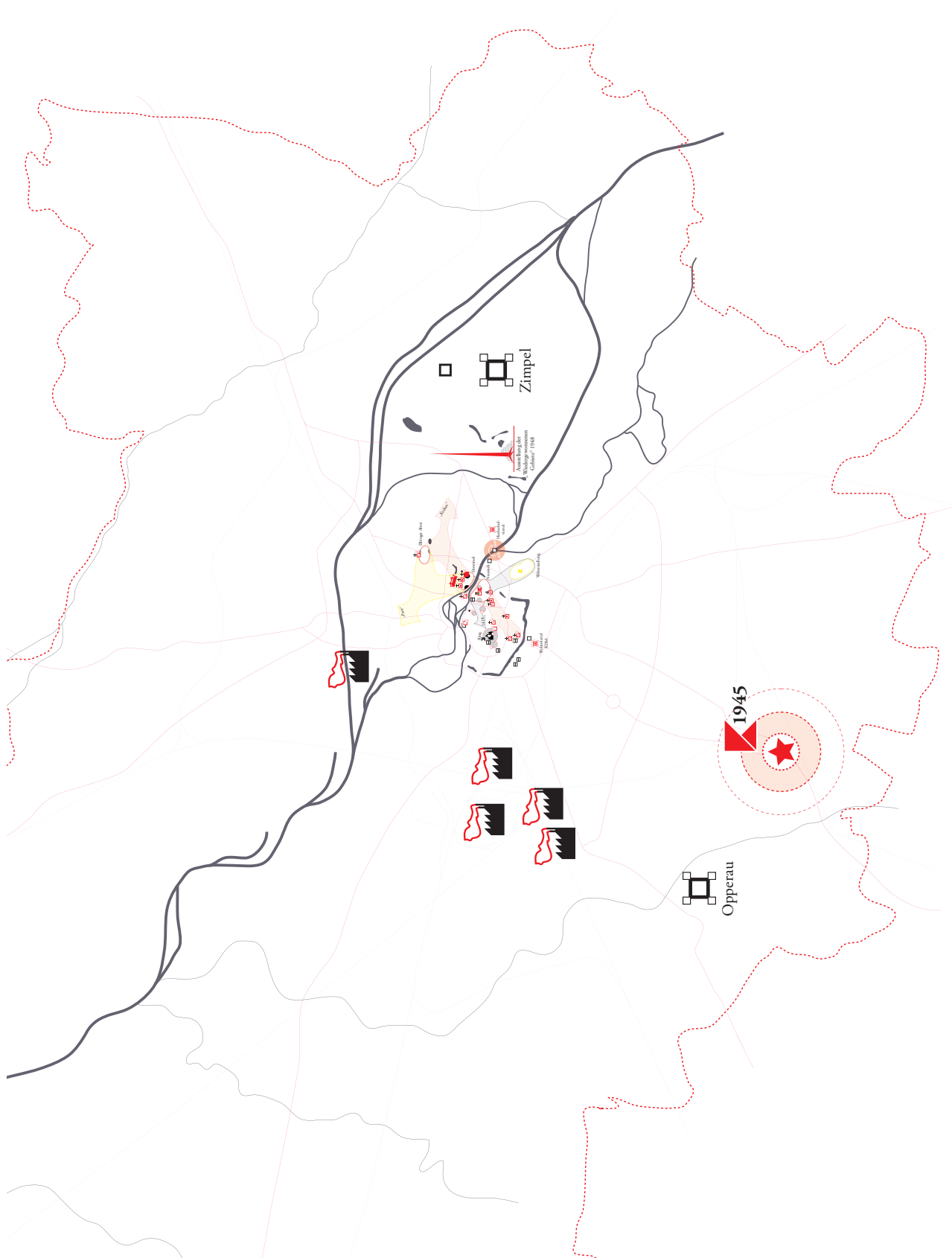

Abb. 3.25 Die Stadt der „fundamentalen Aneignung“ (Zentrum diese Seite; Peripherie folgende Seite)

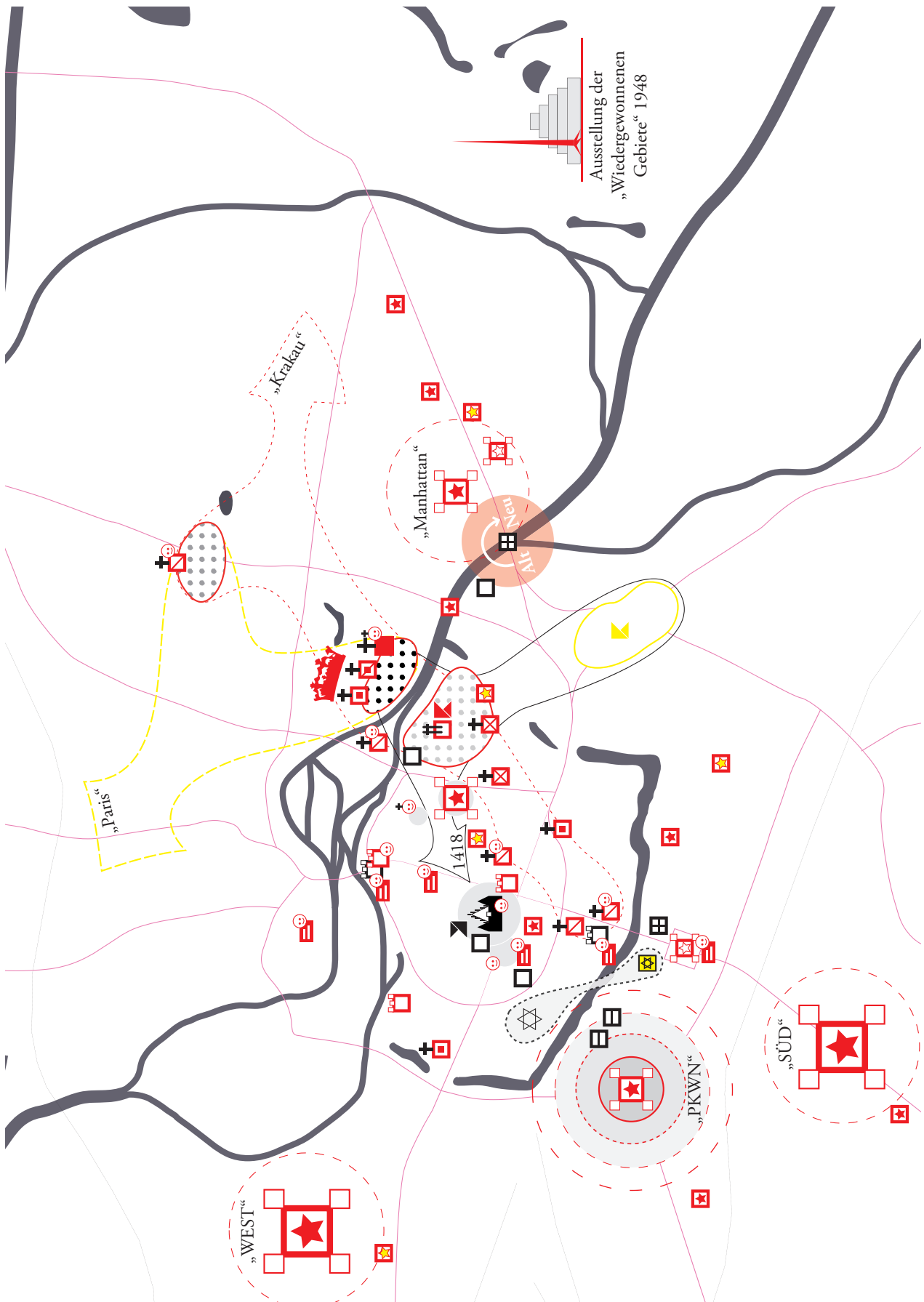

Abb. 3.26 Die Stadt der „modernen Aneignung“ (Zentrum diese Seite; Peripherie folgende Seite)

